

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**Підготовка вчителя до використання
відкритих освітніх ресурсів**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: студентка 2 курсу 211.1 М групи
Спеціальності 013 Початкова освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми Початкова освіта
Дема Наталія Євгеніївна

Керівник к. пед. н., доцентка Саган О.В.

Рецензент к. пед. н., доцентка Воропай Н.А.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 Теоретичні засади сучасних поглядів використання відкритих освітніх ресурсів.....	6
1.1 Аналіз сучасних поглядів на теорію навчання.....	6
1.2 Освітній ресурс як структурний елемент дидактики.....	11
1.3 Вивчення стану електронних освітніх ресурсів України.....	18
РОЗДІЛ 2 Дослідно-експериментальна перевірка ефективності використання відкритих освітніх ресурсів у діяльності вчителів початкових класів.....	26
2.1 Поняття відкритого освітнього ресурсу, вимоги до його організації	26
2.2 Перевірка ефективності відкритих освітніх ресурсів у системі роботи вчителя.....	34
2.3 Відкриті освітні ресурси для початкової школи.....	39
ВИСНОВКИ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	48
ДОДАТКИ.....	53
Додаток А Лекція «Відкриті освітні ресурси».....	53
Додаток Б Тест «Відкриті освітні ресурси».....	59
Додаток В Віртуальна екскурсія до картинної галереї ім. Айвазовського	61
Додаток Г Кодекс Академічної доброчесності	69

ВСТУП

Цифровізація всіх аспектів суспільного життя вимагає перегляду педагогічних канонів. Не відкидаючи здобутків класичної теорії навчання, сучасні освітні засоби, основані на використанні інформаційно-комунікаційних технологій, стають чинниками для теоретичного обґрунтування і практичної реалізації цифрової дидактики.

Так, теоретичні аспекти цього феномену розглядаються у дослідженнях М.Чошанова, В.Бикова, О.Овчарук, Т.Каменевої, С.Литвинової, О. Коневщицької, Т.Крамаренко, О.Ігнатенко та інших.

Не зважаючи на деякі розбіжності у формуваннях поняття «цифрова дидактика», дослідження сходяться у тому, що системоутворюючим елементом нової теорії навчання є цифрові засоби. Саме цифрові ресурси, за допомогою яких здобувач освіти опановує зміст навчальної дисципліни чи курсу, визначають форму і методи подачі освітнього контексту.

Вивченню можливостей засобів інформаційно-комунікаційних технологій присвячені роботи В.Бикова, О.Співаковського, О.Овчарука, А.Морзе, В.Вайбер, О.Спіріна, О.Саган та інших.

Підручники і посібники з цифровими додатками й інтегрованими ресурсами доповненої реальності вже апробовані учнями початкової школи. Це підручники С.Скворцової, Т.Коршунової, Н.Гущиної та інших.

Окрім засобів навчання, розроблених в межах традиційних курсів, особливу популярність здобувають відкриті освітні ресурси. ВОР – це навчальні матеріали у цифровому форматі для викладання або здобуття освіти, які є безкоштовними, загальнодоступними і викладені в мережі Інтернет для широкого використання.

Умови, в яких опинилося людство у зв'язку з пандемією COVID-19, змушують звертатися саме до таких навчальних засобів. В Україні педагогічна спільнота об'єднуються і має можливості удосконалити та розширити свої фахові компетентності на відкритих освітніх платформах «EdEra», «Всеосвіта», «На урок», «Prometheus» та інші.

Анкетування вчителів початкових класів виявило протиріччя між обізнаністю у наявності та відсутності навичок використання таких освітніх ресурсів; між високим рівнем мотивації педагогів щодо свого професійного зростання та недостатністю методичних рекомендацій або короткочасних семінарів щодо обґрунтування правил розробки та застосування цифрових ресурсів. Саме вирішення цих протиріч зумовили вибір теми нашого магістерського дослідження: «Підготовка вчителя до використання відкритих освітніх ресурсів».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційну роботу виконано відповідно до науково-дослідної теми кафедри теорії та методики дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету «Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності сучасного педагога дошкільної та початкової освіти» (державний реєстраційний номер 0117U003762).

Метою роботи є аналіз сучасних підходів до цифрової дидактики, цифрових засобів навчання та обґрунтуванні можливостей і переваг відкритих освітніх ресурсів в педагогічній діяльності вчителя початкових класів.

Об'єкт дослідження: підготовка вчителя початкових класів на засадах цифрової дидактики.

Предмет дослідження: відкриті освітні ресурси як чинник удосконалення фахової підготовки педагога початкової освіти.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз трансформаційних процесів у теорії навчання.

2. Узагальнити структуру цифрової дидактики.
3. Визначити поняття цифрових (електронних) освітніх ресурсів, у тому числі й відкритих.
4. Вивчити стан залученості вчителів початкових класів до розробки і використання відкритих освітніх ресурсів.
5. Організувати педагогічний експеримент щодо формування у вчителів початкових класів компетенцій застосування відкритих освітніх ресурсів.

Методи дослідження: аналіз педагогічних джерел, інтернет-ресурсів з проблеми дослідження, узагальнення теоретичних розвідок щодо відкритих освітніх ресурсів, анкетування, педагогічний експеримент.

Апробація роботи. Результати дослідження доповідалися на засіданнях кафедр природничо-математичних дисциплін та логопедії, теорії та методики дошкільної та початкової освіти, на Регіональному науково-методичному семінарі «Формування дослідницьких компетентностей педагогів дошкільної та початкової освіти», висвітлено у статті на тему «Відкриті освітні ресурси як засіб формування цифрової компетентності громадян».

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний текст викладено на 69 сторінках, з яких 53 сторінка основного тексту.

РОЗДІЛ 1

Теоретичні засади сучасних поглядів використання відкритих освітніх ресурсів

1.1 Аналіз сучасних поглядів на теорію навчання

Поняття «дидактика» формувалося від часів давньогрецьких філософів Аристотеля, Демокрита. Вперше, як наука, було введено Я.Коменським, але формується і зараз, дещо змінюючись під сучасність.

В енциклопедії педагогічної технології подане таке визначення: «дидактика – наука про навчання і освіту, їхні цілі, зміст, методи, засоби та організаційні форми» [38, с.173].

Дидактика - це область досліджень, яка охоплює знання всіх педагогів у точці, де перетинаються знання та практика. Це наука про професію вчителя, професійні знання, якими володіють вчителі.

Найпершим поняття «дидактика» ввів Я. Коменський. Він виокремив це поняття у своєму творі «Велика дидактика». Але виховання існувало ще до цього, і тому педагоги ділилися своїм досвідом за допомогою усного мовлення, писали трактати, розмірковували над проблемами навчання.

Я. Коменський багато уваги приділяв проблемі визначення змісту освіти, виступав за єдність усіх шкіл та навчання. В передмові своєї праці “Велика дидактика”, він пише, що дидактика – це універсальне мистецтво всіх вчити всьому легко, швидко, ґрунтовно, притому вчити так, щоб неуспіху бути не могло. У його дидактичному вченні одне з найважливіших місць займають принципи навчання взагалі. Дидактичні положення Я.А.Коменського базуються на сенсуалістичній основі. Саме він вивів «Золоте правило дидактики», застосоване на принципі наочності [34, с.23].

Спільним з усім цим є бачення педагогів того, що інтегративний підхід, передбачений Й. Гербартом та Я. Коменським потрібен і в сучасній освіті. Саме він може віддати належне кожному куточку трикутника дидактики: вчителю, змісту та, що не менш важливо, учню, який повинен опанувати цей складний світ.

За С. Збандуто, дидактика - складова педагогіки, що віднаходить шляхи до розв'язання проблем у теорії освіти та навчання [33, с.105].

Сучасна дидактика істотно розширює арсенал своїх науково-методологічних і навчально-виховних принципів і засобів, які вже органічно входять у нові навчальні посібники з цієї дисципліни. Дидактика як конкретна педагогічна теорія потребує належної трансформації, конкретизації та деталізації загальнометодологічних підходів із метою її евристичного, творчо-діяльнісно-пізнавального застосування [20, с.26].

Сучасна дидактика – складова загальної педагогіки, що вивчає процес навчання на найвищому рівні узагальнення – теоретичному. Це педагогічна теорія, що науково обґрунтовує зміст освіти, з'ясовує закономірності, які діють у процесі навчання, розкриває принципи навчання, визначає зміст, методи й організаційні форми освітнього процесу.

Сучасна дидактика є теоретичною та нормативно-прикладною наукою, яка розкриває сутність та рушійні сили навчання у взаємозв'язку його освітніх, виховних і розвивальних функцій. Трансформація торкнулася всіх складових теорії навчання, особливо у царині засобів [31, с.345].

Проаналізувавши роботи сучасних педагогів, можемо сказати, що питання розвитку нового напрямку в педагогічній науці та місця електронної дидактики обговорюються дуже часто.

Розглянемо поняття «електронна дидактика» за Т. Каменевою:

Електронна дидактика – це частина дидактики, яка займається проблемами процесу навчання, темою вивчення якої є комп'ютер і його використання.

Електронна дидактика – це сукупність знань, процесів і стратегій, що орієнтується на формування в процесі дистанційного навчання компетентностей, які відповідають конкретному рівню їх засвоєння [27].

Метою е-навчання є створення умов функціонування оснащеної технології навчального середовища, що забезпечує: підвищення ефективності та якості навчання фахівців в різних галузях суспільного життя; і орієнтованої на комплексний розвиток особистості студента та реалізацію його інтелектуального потенціалу сумісних із цілями освіти [45, с.118].

Наведемо, основні ідеї та переваги впровадження електронного навчання (рис.1.1).

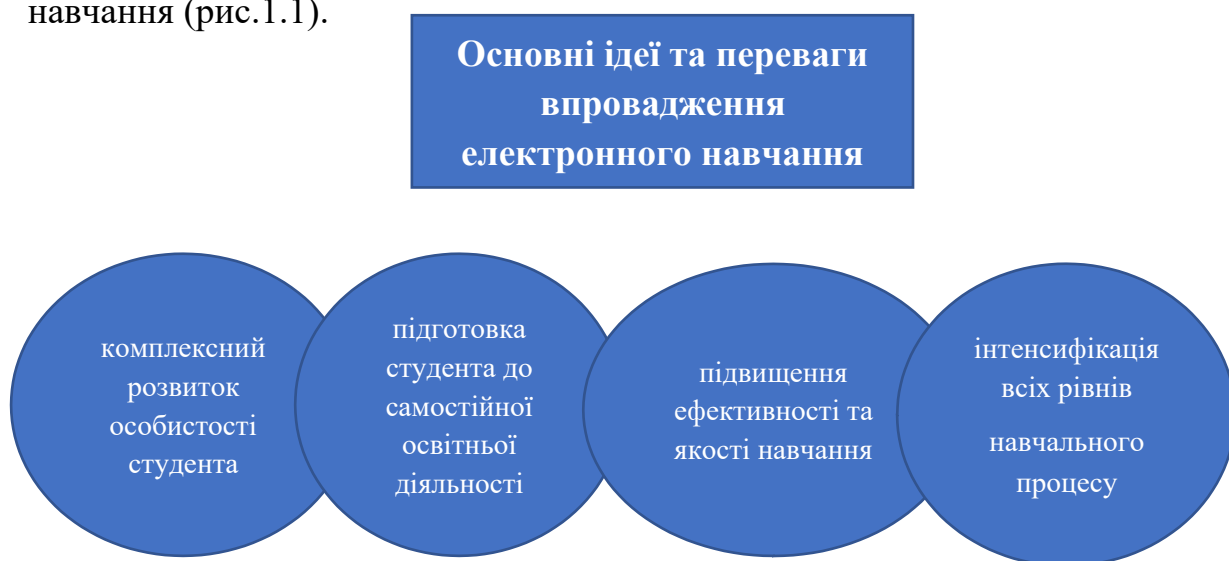

Рис.1.1 – Переваги електронного навчання

Специфіка електронної дидактики вимагає ще й переосмислення методів і технологій навчання. Зосередження уваги на активному учневі-суб'єкті зумовлює високий рівень адаптивності методів навчання до індивідуальних психофізіологічних, компетентнісних, професійних і навчальних потреб учня, його навчальних стратегій і траєкторій у навчальному процесі. Звідси, електронна дидактика – це не просто

педагогіка з використанням комп'ютерів і сучасних гаджетів у навчанні, які є всього лише засобами, важливо в ній розуміти зміну сутності, концептуальних основ методів роботи з інформацією й знаннями [44, с.125].

Термін «електронна дидактика» це сучасний напрям дидактики, який досліджує закони, закономірності, принципи, методи й засоби електронного навчання з метою забезпечення дистанційного способу формування компетенцій. Останній можна трактувати як дистанційне навчання, яке в педагогіці розуміється як цілеспрямований, спеціально організований процес інтерактивної взаємодії суб'єктів навчання між собою [46, с.107].

Існує і таке поняття, як мультимедійна дидактика. Вона оголошена ЮНЕСКО як один із пріоритетних напрямків педагогіки 21 століття, досить поширена в галузі сучасної гуманітарної науки і як інтегративна дисципліна. Це видно з теорій медіаосвіти, творці яких представляють різні галузі науки. Нові концепції освіти стосуються впровадження засобів масової інформації освітніх стратегій (особливо тих, що спрямовані на формування медіакультури). Мультимедійна дидактика займається переважно дидактичними та методологічними аспектами розвитку, застосування та валідації медіа-технологій у системі професійної освіти. Крім того, питання проектування та оптимізації процесу навчання та викладання за допомогою засобів масової інформації, необхідні освітні умови, психологічні особливості сприйняття та, в центрі, технічні, організаційні та особисті умови використання апаратного та програмного забезпечення [2, с.47].

Метою цифрової дидактики є теоретичне обґрунтування змісту, засобів, форм і методів організації освітнього процесу, який сприяє формуванню у здобувача освіти цифрових компетентностей.

У своїй статті О.Саган зазначає, що «Цифрова компетентність – це компетентність особистості в області широкого використання цифрових

технологій. Сам термін «цифрова компетентність» увійшов в практику, починаючи з 21 століття, розширивши межі «комп'ютерної грамотності», «інформаційної грамотності», «інформаційно-комунікаційної компетентності» [15, с.195].

Глобалізація, науково-технічний прогрес, інформаційна революція стали підставою для розробки нового напрямку в освіті, метою якого є сформованість цифровий компетентності особистості.

Рамка цифрової компетентності DigComp 2.1 була представлена в 2017 році в рамках Євросоюзу і регламентує перелік тих компетентностей, які є актуальними для громадян цифрової епохи і є основою для навчання протягом усього життя. Так, виділення 5 сфер компетентностей - інформація і вміння працювати з даними, комунікація та співробітництво, створення цифрового контенту, безпеку, рішення проблем - представлені в цьому документі через опис відповідних дескрипторів. Система DigComp з'явилася фундаментом для створення ініціатив в Європі, пов'язаних з прогнозуванням рівня цифрової компетентності населення, розробкою відповідних освітніх програм. В Україні процес цифровізації освіти носить несистемний характер і актуалізує дослідження, які на наш погляд, перш за все повинні торкнутися підготовки педагогів як трансляторів знань і компетенцій для всіх категорій учнів.» [14, с.2262].

Цифрова дидактика - це сукупність знань, процесів і стратегій, це сукупність знань, процесів і стратегій, що досягає своєї мети та результативності під час використання ІТ технологій. Навчання здійснюється за допомогою смартфонів, ноутбуків, комп'ютерів, мультимедійних пристроїв та інших приладів. Дистанційна освіта вимагає самостійності, планування та створення чіткої структури, тому викладачі можуть надавати поради як під час занять, так і поза ними. Управління онлайн-класами вимагає інших правил поведінки порівняно зі звичайною освітою [16].

Отже, дидактичні поняття формувалися з часів давньогрецьких філософів та формуються і зараз. На сьогодні вже існують і такі поняття як електронна дидактика, мультимедійна дидактика та цифрова. Це сучасні напрями дидактики, що досліджують закони, закономірності, методи й засоби електронного навчання з метою використання новітніх технологій та забезпечення дистанційного способу формування компетенцій. Електронна дидактика - це сукупність знань, процесів і стратегій, що орієнтується на формування в процесі дистанційного навчання компетентностей, які відповідають конкретному рівню їх засвоєння. Її метою є створення умов функціонування оснащеної технології навчального середовища.

1.2 Освітній ресурс як структурний елемент дидактики

У сучасній науковій літературі бувають різні підходи до визначення «електронні ресурси». Деякі дослідники розуміють електронний ресурс як програмне забезпечення, а інші заявляють, що це вид інформаційно- комунікаційних технологій. Інформаційні технології використовуються практично у всіх сферах людського життя. Процес інформатизації суспільства робить сильний вплив на освіту. Більше того, впровадження нових технологій, інформатизація та комп'ютеризація в наш час є невід'ємною частиною освіти. Розвиток інформаційних технологій призвів до появи нової форми навчання «електронного навчання», тобто навчання, з використанням інформації та новітніх технологій.

Електронні ресурси – це електронні відомості (відображені певними символами, графічними, звуковими, відео даним, або комплексним використанням). Їх можна знайти на будь-якому електронному носії, а також виявити в локальній чи глобальній мережі [24, с.238].

Міністерство освіти і науки України, у своєму наказі від 01 жовтня 2012 року №1060 подає таке визначення: «Під електронно освітніми ресурсами розуміємо засоби навчання будь-якого типу цифрового носія або розміщені в інформаційно-телекомунікаційних системах, які відображаються за допомогою електронних технічних засобів, а також використовуються в освітньому процесі» [42].

За визначенням С. Литвинової, електронний освітній ресурс — це вид засобів освітньої діяльності, що існують в електронній формі. Вони розміщені і подаються в освітніх системах на пристроях електронних даних, і є сукупністю електронних інформаційних об'єктів [32, с.186].

Г. Дудені, зазначає, що освітні заходи, що проводяться з використанням електронних освітніх ресурсів базуються на реалізації інформаційної діяльності та інформаційної взаємодії між студентами, викладачами та інтерактивних ІКТ-інструментів.

До електронних освітніх ресурсів відносять навчальні, наукові, довідкові, інформаційні матеріали і засоби. Вони можуть бути розроблені у електронному форматі, доступ надається носієм будь-якого типу. Електронні освітні ресурси можуть бути розміщені у комп'ютерних мережах і бути відтвореними за допомогою цифрових технічних засобів, необхідних для ефективної організації процесу навчання.

Електронні освітні ресурси є однією з складових частин навчального процесу. Вони мають навчально-методичне використання, забезпечують навчальну діяльність студентів, і є одним із найголовніших елементів інформаційно-освітнього середовища [10].

Отже, переважно всі дослідники мають на увазі під електронною освітою ресурси спільного освітнього простору, інформаційне середовище. Ці матеріали спрямовані на допомогу студентам з можливістю легкої навігації та вибору необхідного теоретичного матеріалу, практичні завдання та контрольні завдання, а також на

отримання допомоги у практичних вправах, при проведенні самоконтролю за вивченим матеріалом, та здійснення інформаційно-пошукової діяльності студента при посиланні на зовнішні джерела.

Мета створення електронних освітніх ресурсів полягає у поліпшенні освіти, створенні корисного освітнього простору, наданні доступу всім учасникам навчально-виховного процесу якісних навчально-методичних матеріалів. [10].

Електронні освітні ресурси дозволяють вирішити такі завдання:

- розрізнення та відокремлення навчання;
- заохочення творчої діяльності студентів;
- виховання навичок самоконтролю, звички до рефлексії;
- зміни ролі студента в освітньому процесі від пасивного спостерігача до активного дослідника [47, с.7].

До загальних вимог електронно освітніх ресурсів, що зазначені МОН відносять такі:

- практичність;
- незагрозливість;
- стійкість функціонування;
- придатність використання для користувача;
- реалізація принципів політики цифрового розвитку [42].

Електронні освітні ресурси не замінюють викладачів і класичні підручники, традиційні підходи до навчання, вони створюють послідовно нові умови щодо якісного опанування освітнього матеріалу, значно підвищують ефективність проведення лекцій. Використання електронних освітніх ресурсів поліпшує і зберігає час підготовки викладача до заняття, впливає на форми та методи подання освітнього матеріалу, характер взаємодії між студентом і викладачем і, відповідно, на методику реалізування занять в цілому, допомагає зробити заняття яскравим і нестандартним [26, с.15].

Електронні освітні ресурси є основним компонентом інформаційного освітнього середовища, що зорієнтований реалізувати освітній процес за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

До сучасних форм та методів навчання можемо віднести:

- електронне навчання;
- мобільне навчання;
- мережеве навчання;
- змішане навчання;
- дистанційне навчання.

Електронне навчання, побудоване з використанням інформаційних і телекомунікаційних технологій. Воно охоплює всі можливі спектри від запровадження і підтримки процесу навчання, до передачі навчального матеріалу слухачам [9, с.25].

За В. Биковим, дистанційне навчання не включає особистої взаємодії між викладачами та студентами. Дистанційне навчання - це метод викладання виключно в Інтернеті, використовуючи різні освітні платформи. Дистанційне навчання забезпечує гнучкість для студентів, що працюють у своєму темпі та переглядають матеріал за необхідності. Це також пов'язано з тим, що студенти можуть отримати доступ до навчального матеріалу курсу в той час, який для них найкраще підходить, що є важливим [18, с.191].

Мобільне навчання побудоване на використанні мобільних і портативних пристроїв, кишенькових комп'ютерів, планшетів, ноутбуків, мобільних телефонів у освітньому процесі [23, с.31].

Мережеве навчання – навчання, за допомогою якого освітня програма вивчається різними суб'єктами освітнього процесу, що взаємодіють між собою.

Автономне навчання – це технологія особистісно-орієнтованого навчання, що забезпечує самовизначення та самореалізацію студента під час процесу оволодіння навчальним матеріалом, вона базується на

використанні різних методичних стратегій та прийомів моделювання ситуацій реального спілкування та взаємодії студентів у групі з метою вирішення комунікативних завдань.

Змішане навчання - це освітня технологія, в рамках якої особа, що навчається, отримує знання, набуває навичок та формує компетентності і самостійно онлайн, і очно із вчителем та іншими учасниками процесу навчання [43, с.76].

Проаналізувавши літературу, ми можемо впевнено сказати, що електронні освітні ресурси є складовою частиною освітнього процесу і структурною одиницею цифрової дидактики (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Основні типи навчальних освітніх ресурсів [50, с.12]

Освітні	Забезпечують якість навчання та вміння, є основою розвитку компетентностей студента.
Індивідуальні	Сприяють реалізації різних видів індивідуальної роботи і розвивають здатність аналізувати та вибирати потрібний навчальний матеріал, навички критичного мислення учнів.
Демо	Дозволяють візуалізувати досліджувані об'єкти, явища, процеси та забезпечують візуальне відображення будь-якої освітньої інформації загалом.
Навчальні	Призначені для розробки всіх видів навичок, перегляду та закріплення вивченого матеріалу.
Діагностичні	Оцінюють знання, навички студента, вони використовуються для встановлення рівня підготовки, розвитку особистісних якостей,

	рівня інтелектуального розвитку.
Оглядові	Автоматизують процеси контролю (самоконтролю) результатів навчання, визначення рівня засвоєння навчального матеріалу.
Експертні	Керують процесом навчання, організовують діалог між користувачем та системою навчання, вирішення навчальних завдань.
Комунікативні	Забезпечують можливість доступу до будь-якої інформації в локальних та глобальних мережах та забезпечують віддалену інтерактивну взаємодію суб'єктів.
Обчислювальні	Автоматизують обробку результатів навчального експерименту, розрахунків, вимірювань розглянутих процесів та явищ.
Сервісні	Забезпечують безпеку та комфорт користувача при роботі з ІКТ.
Вільного часу	Включають комп'ютерні ігри, комунікації для дозвілля та забезпечення особистих потреб.

Кожен із цих типів має своє функціональне призначення, наприклад: освітній електронний ресурс містить велику кількість інформації та значну кількість мультимедійного контенту, що ідеально підходить для роботи в класі та вдома: пояснення нового матеріалу, демонстрація мультимедійних матеріалів тощо. Така модель базується на модульному принципі і зазвичай складається з декількох частин: теоретичної, що заснована на ресурсі тексту і графіки (схеми, діаграми, таблиці та креслення), анімації, аудіо, відео та практичної частини, яка

представляє середовище вирішення типових задач і вправ з предмета або навчального курсу.

До електронних ресурсів належать:

- електронний документ;
- електронне видання;
- електронні дидактичні матеріали (презентації, схеми, відео та аудіозаписи) ;
- інформаційна система;
- депозитарій електронних ресурсів;
- комп'ютерний тест;
- електронний словник та довідник (електронне довідкове видання упорядкованого переліку мовних одиниць);
- електронна бібліотека [26, с.17].

Основними критеріями якості електронних ресурсів є:

- відповідність до освітньої програми;
- наукова обґрунтованість поданого матеріалу (відповідно до сучасних теорій з предмета);
- забезпечення всіх компонентів освітнього процесу: інформація; практичний тренінг; сертифікація (контроль навчальних досягнень);
- достатність матеріалу та методології опрацювання представленого навчального матеріалу;
- інтерактивність, що визначає природу і ступінь взаємодії користувача з елементами електронних освітніх ресурсів;
- мультимедіа, що визначає кількість та якість презентацій, що використовуються;
- модифікація, що визначає можливість і складність внесення змін у зміст та програмне забезпечення [42].

Технологія інтеграції електронних освітніх ресурсів, в навчальних курсах базується на таких загально дидактичних та специфічних принципах навчання як: принцип візуальності (дозволяє

використовувати мультимедіа, малюнки, схеми, відеофайли і трактується як принцип полікод); принцип доступності та адаптивності (забезпечує та систематизує матеріал, генерує додаткові ілюстративні матеріали, надає графіку та відео інтерпретації вивчених понять на основі охопленого матеріалу); принцип зв'язку теорії з практикою (досягається шляхом проходження теоретичного блоку електронних ресурсів до одиниці додаткових матеріалів через гіперпосилання); принцип довговічності в оволодінні знаннями (здібності та вміння реалізуються в структуруванні матеріалу так, щоб студент мав можливість послідовно охоплювати теоретичний матеріал, практичний блок, і виконувати вправи після кожної вивченої теми); принцип модульності як один із специфічних принципів, передбачає структурування інформації відповідно до навчальної програми через конкретну послідовність частин систематично організованого навчального матеріалу [38, с.152].

Отже, електронно освітні ресурси - це електронні відомості (відображені певними символами, графічними, звуковими, відео даними, або комплексним використанням). Їх можна знайти на будь-якому електронному носії, а також виявити в локальній чи глобальній мережі. Використання електронно освітніх ресурсів дозволяється тільки при дотриманні відповідних вимог. Електронні засоби навчання відкривають можливість для творчої та самостійно-пошукової діяльності студентів, які дійсно отримують можливість самостійно вчитися. Вони індивідуалізують та диференціюють навчання, стимулюють різноманітну творчу діяльність, виховують навички самоконтролю, звички до рефлексії, змінюють ролі студентів від пасивного спостерігача до активного дослідника. І врешті решт, викладач може обирати сам, як саме організувати діяльність своїх студентів, обирає різні форми, прийоми, методи для своєї роботи.

1.3 Вивчення стану електронних освітніх ресурсів України

На сьогодні актуальним є упровадження у навчальний процес електронних освітніх ресурсів та формування фонду електронної навчальної та наукової літератури університету та електронних навчальних видань. Якість освіти істотно залежить від якості навчальних посібників та підручників, якими користується студент. Для контролю та забезпечення якості фонду електронної навчальної літератури університету доцільно проводити сертифікацію електронних навчальних видань, а саме – оцінювання їх відповідності певним вимогам щодо змісту, структури, інформаційного наповнення, функціональних та навчальних можливостей, сучасних наукових положень [50, с.10].

Зараз набули популярності серед викладачів і здобувачів освіти навчальні дистанційні курси, вебінари, електронні інтерактивні енциклопедії та словники, електронні підручники, посібники, практикуми, електронні перекладачі, віртуальні музеї, пошукові системи та інше.

Онлайн навчання має численні переваги перед традиційним навчанням. Деякі з них включають можливість для студентів скористатися самостійним навчанням та вибрати власне середовище навчання. Крім того, електронне навчання є одночасно економічним, оскільки воно усуває географічні та часові перешкоди. Електронне навчання має широке застосування у всіх секторах суспільства, і наявних прикладів ефективного використання електронного навчання є безліч [29, с.9].

За допомогою онлайн-навчання часто вдається вирішити численні проблеми, з якими стикаються дорослі учні. Онлайн-навчання дозволяє їм прогресувати у своєму власному темпі, виконувати завдання та отримувати оцінки в зручний час. Така гнучкість особливо корисна для дорослих учнів, оскільки вони часто змушені збалансувати роботу,

сімейні обов'язки та навчання в Інтернеті. З іншого боку, компанії використовують електронне навчання для підвищення знань, навичок та загальної продуктивності своїх працівників, одночасно скорочуючи витрати, які зазвичай пов'язані з навчанням працівників. Серед успішних компаній, які раніше користувались електронним навчанням є Toyota, Shell, PayPal, Lyft, тощо.

Для навчальних закладів електронне навчання забезпечує нові можливості. Багато акредитованих Інтернет-коледжів вже пропонують онлайн-програми для здобуття ступенів, і більшість із них почнуть це робити в найближчі роки. Ступінь електронного навчання дозволяє університетам приймати значно більше студентів, ніж вони могли б отримати через обмеження простору та робочого персоналу. Завдяки електронному навчанню університети мають шанс отримати статус міжнародного. Завдяки збільшенню кількості прийнятих студентів та зменшенню витрат, навчальні заклади, які можуть належним чином адаптуватися до стандартів навчання в Інтернеті, безсумнівно, побачать підвищення прибутковості [30, с.251].

Розглянемо основні освітні ресурси та портали, які можна безкоштовно використовувати під час навчання.

Освітній портал – містить каталог освітніх ресурсів, новини освіти України та закордону, статті з питань освіти, довідник, інформацію про вищі України (рис. 1.2) [40].

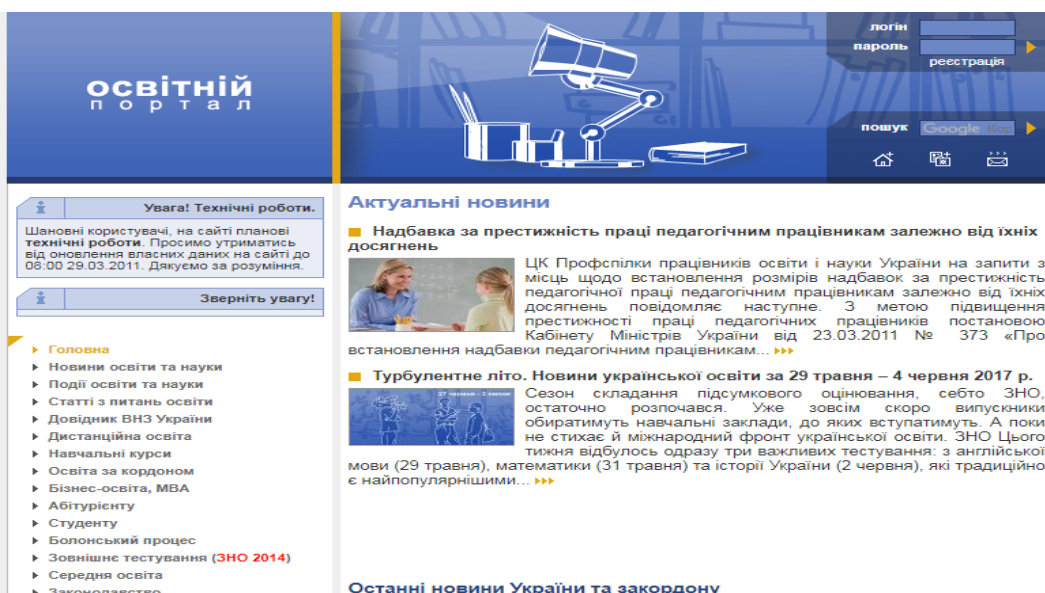

Рис. 1.2 – Слайд головної сторінки освітнього порталу

Освітня мережа України – це всі українські інформаційні ресурси, вищі навчальні заклади, наявна інформація, щодо характеристики закордонних систем освіти, гранти, демонстрації, конференції, преса, дистанційне навчання (рис.1.3) [41].

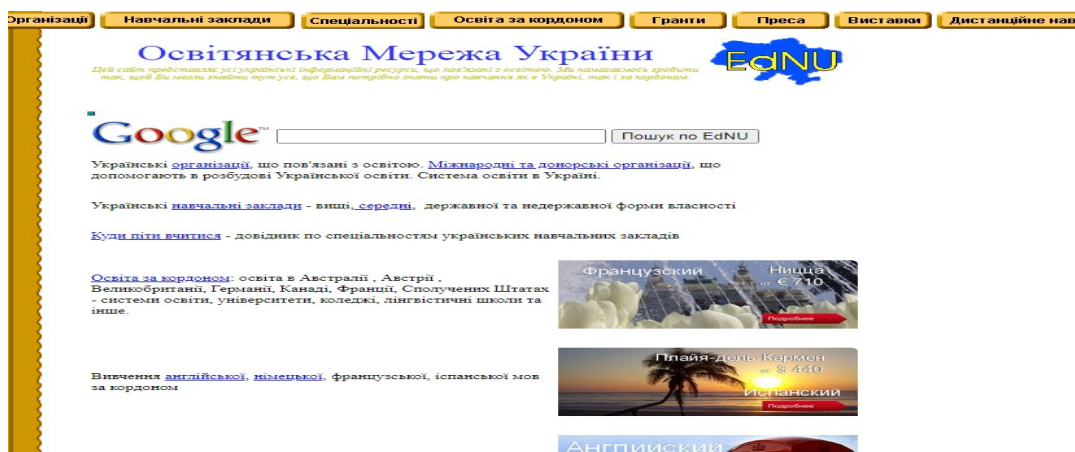

Рис 1.3. – Слайд головної сторінки освітньої мережі України

Центр Освіта – розміщено освітні новини, інформація щодо вступу до іноземних та українських вишів, тести та студентські візи (рис. 1.4) [51].

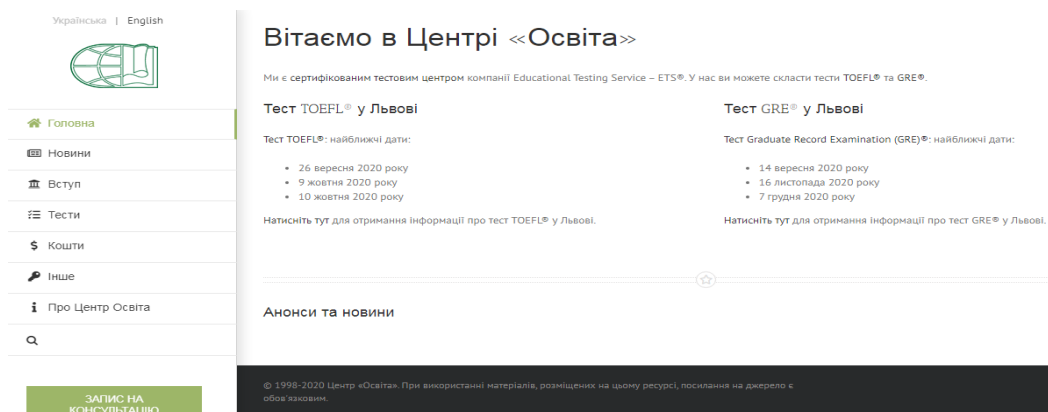

Рис. 1.4 - Слайд головної сторінки центру освіти

EdEra – студія онлайн освіти. Містить безкоштовні курси (з отриманням сертифікатів), власну бібліотеку, вакансії (рис. 1.5) [3].

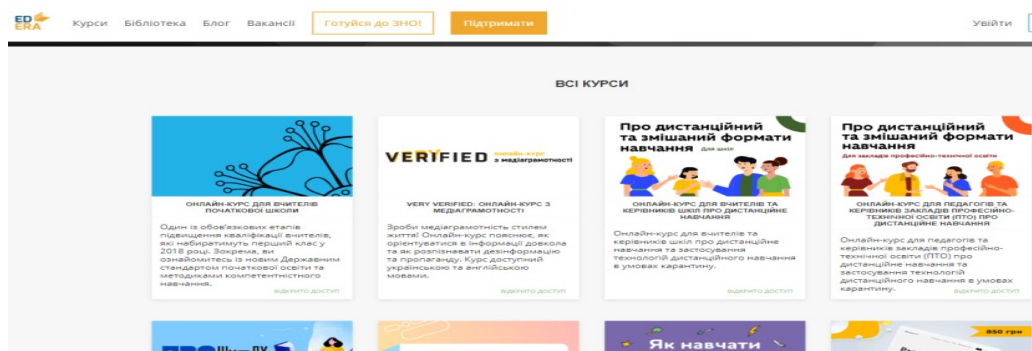

Рис. 1.5 – Слайд головної сторінки EdEra

Урок-UA – освітній портал, представлено усі шкільні предмети, а також конспекти уроків, презентації, сценарії свят та заходів, матеріали до роботи, виховна робота, методичні рекомендації, позакласна діяльність, підручники та посібники, професійна освіта (рис. 1.6) [49].

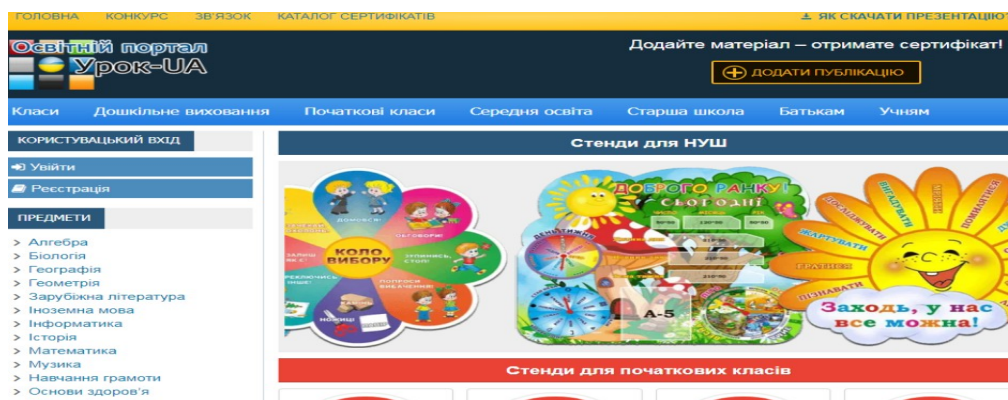

Рис. 1.6 – Слайд головної сторінки Урок-UA

Гіпермаркет Знать – електронний освітній ресурс, на якому можемо знайти такі категорії як: освітні реформи, кейс-уроки, методи навчання, навчання вчителів, уроки особистісного зростання, спецпроекти та інше (рис. 1.7) [22].

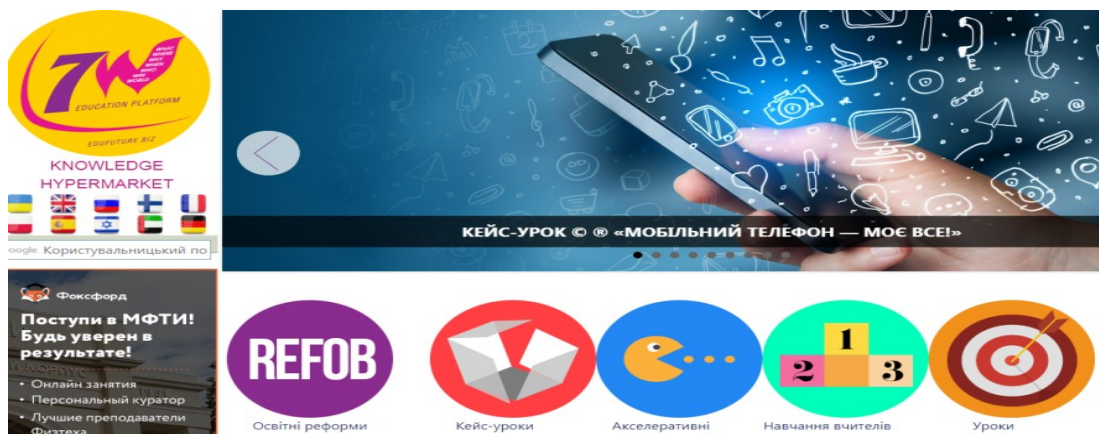

Рис.1.7 – Слайд головної сторінки гіпермаркету знань

Класна Оцінка – безкоштовна інформаційна система для шкіл, дитячих садків та інших організацій. Розміщено електронні щоденники, можливість створення сайту за допомогою макету. Сайт дозволяє закладам освіти, за допомогою спеціалізованих конструкторів створити свою систему інформатизації (рис.1.8) [28].

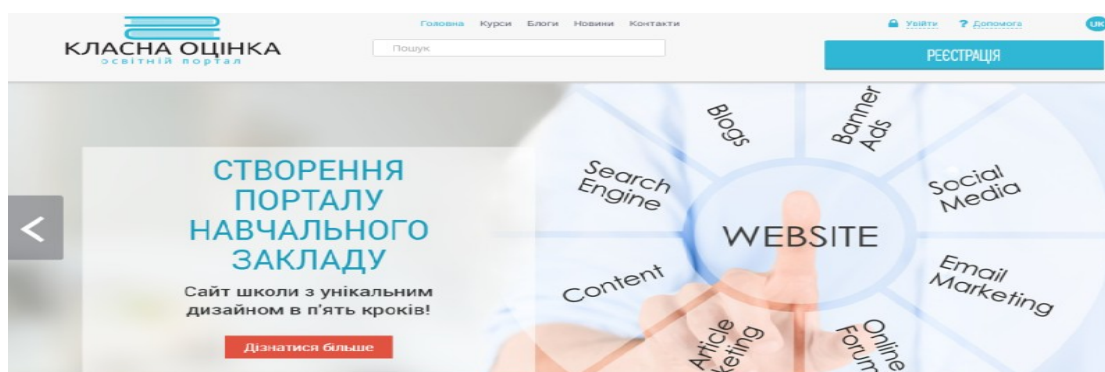

Рис. 1.8 – Слайд головної сторінки класної оцінки

Українська педагогіка – безкоштовна інформаційна система. Містить плани-конспекти, наукові статті та інформацію з предметних методик (рис. 1.9) [48].

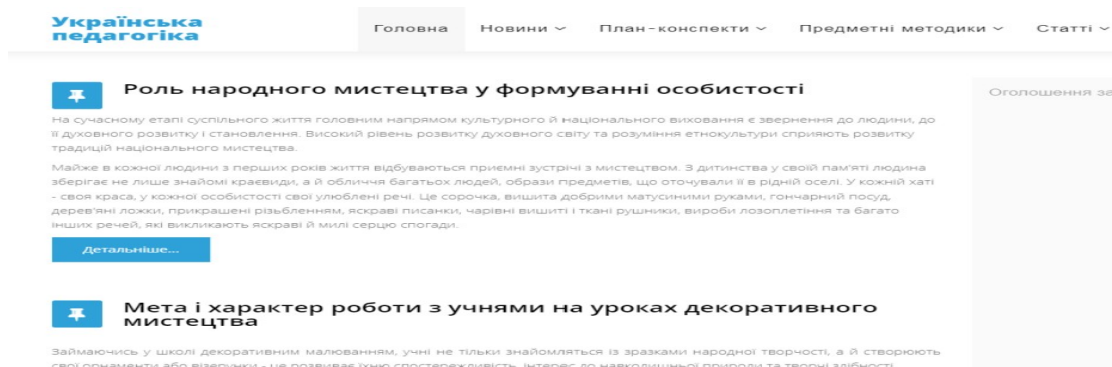

Рис. 1.9 – Слайд головної сторінки української педагогіки

Prometheus – український громадський проєкт масових відкритих онлайн-курсів. Метою проєкту є надання безкоштовного онлайн-доступу до всіх курсів бажаним. А отже, курси можуть розповсюджувати і публікувати викладачі, університети та компанії (рис. 1.10) [13].

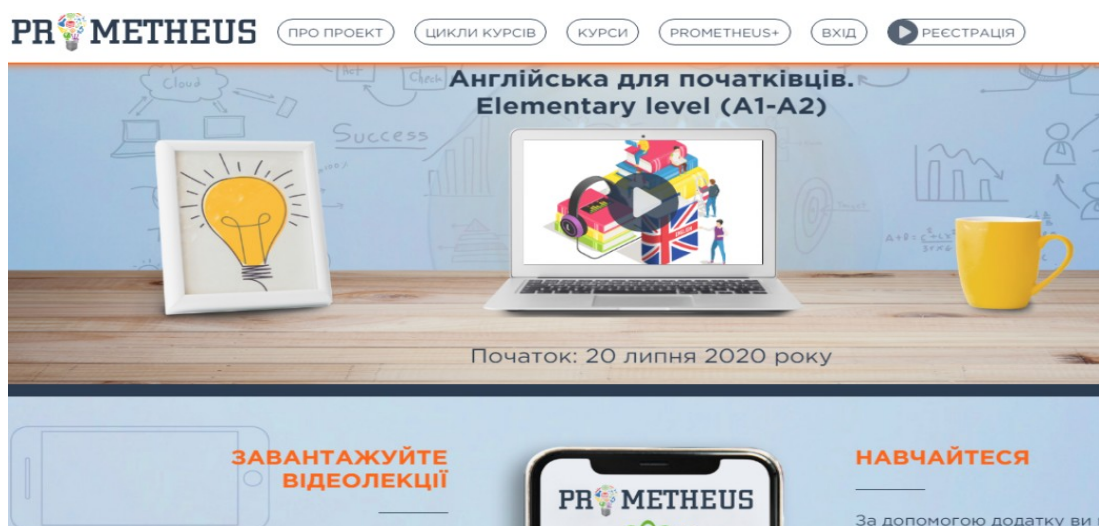

Рис. 1.10 – Слайд головної сторінки Prometheus

Оскільки все більше стає навчальних закладів, корпорацій та учнів, які навчаються в онлайн, у всьому світі починають усвідомлювати важливість навчання в Інтернеті, його роль в освіті буде лише зростати. Таке навчання вже має численні застосування в освіті, і його майбутні ролі в освіті будуть величезними. Однак ми не повинні випереджати себе. Хоча світ онлайн-освіти, безсумнівно, є захоплюючим світом для існування, але багато студентів, яким незручно навчатись в Інтернеті,

все ж віддають перевагу традиційним методам прямого навчання, до яких вони звикли [30, с.252].

Отже, упровадження електронних освітніх ресурсів стає дуже актуальним в Україні. Більшість освітніх ресурсів є безкоштовними, вони відкриті для всіх бажаючих.

РОЗДІЛ 2

Дослідно-експериментальна перевірка ефективності використання відкритих освітніх ресурсів у діяльності вчителів початкових класів

2.1 Поняття відкритого освітнього ресурсу, вимоги до його організації

Відкрита освіта – це спосіб навчання, який передбачає використання цифрових технологій. Її метою є розширення доступу та участі для кожного за допомогою усунення бар'єрів.

Відкрита освіта – це доступне, налаштоване навчання, що пропонує безліч способів навчання та вивчення, побудови та обміну знаннями. Вона також пропонує різноманітні шляхи доступу до формальної та неформальної освіти і пов'язує їх.

Відкрита освіта – це сукупність практик, які разом можуть призвести до того, що вища освіта стає більш інклюзивною, відповідно до соціальних змін, вона також є більш інноваційною з точки зору найбільш ефективного використання навчальних та освітніх ресурсів, досліджень студентів [2, с.47].

Відкриття доступу до освіти передбачає усунення або зменшення економічних, технологічних, географічних та інституційних бар'єрів, які можуть перешкоджати здобуттю знань. Усе це пов'язано зі створенням сприятливих умов для будь-кого вчити та навчатися, формально чи неформально, з цифровими технологіями чи без них [35].

Саме тому, вчені використовують цифрові технології, щоб поділитися своїми курсами та відкритими освітніми ресурсами (OER).

Здобувачі освіти можуть покращити свою цифрову компетентність, винахідливість та наполегливість завдяки можливостям відкритої освіти. Особи з особливими освітніми потребами або з

обмеженими можливостями матимуть можливість використовувати адаптовані матеріали.

Заклади освіти, що сприяють доступності відкритої освіти матимуть широку аудиторію, відому як «онлайн-студенти».

Суспільство отримає переваги від розширених можливостей навчання для всіх бажаючих, незалежно від їх місцезнаходження, віку, раси, статі чи фізичного та соціального стану. Більший доступ до навчального контенту, курсів та навчальних програм дає можливість людям здобувати знання тоді, коли вони цього потребують [4].

Відкриті освітні ресурси (ВОР) – це навчальні матеріали для викладання та навчання у будь-якому форматі чи засобах масової інформації, а також результати досліджень, дані та літературні твори, які є безкоштовними та відкрито ліцензованими або загальнодоступними. ВОР допомагає розширити доступ до освіти, надаючи можливість навчальним матеріалам вільно ділитися, адаптуватися та використовуватись повторно без порушення авторських прав.

До відкритих освітніх ресурсів відносяться будь-які ліцензовані ресурси чи інструменти, призначені для викладання, навчання та досліджень :

- навчальні програми;
- навчальні матеріали;
- плани уроків;
- книги та підручники;
- відео та мультимедіа програми;
- курсові роботи;
- веб-сайти, блоги та інші ресурси.

Перевагами відкритих освітніх ресурсів є те, що вони допомагають розширити доступ до освіти шляхом надання навчальних матеріалів, якими можна ділитися у вільному форматі, адаптувати та повторно використовувати без порушення авторських прав [5].

У своїй статті О.Саган зазначає, що «Відкритий доступ до навчальних матеріалів дозволяє вченим світу співвідносити свої досягнення з дослідженнями колег, обмінюватися досвідом, що в свою чергу веде до поліпшення якості освітніх курсів. Студенти отримують переваги вибору, можливість навчатися в зручному місці, на будь-якій мові, в оптимальному режимі. Особливе значення відкриті ресурси мають для людей з особливими потребами або недостатніми матеріальними можливостями [15, с.194].

Проаналізувавши сайти навчальних закладів, які проводять підготовку вчителів початкових класів, ми визначили наявність е-курсів, які викладені у вільному доступі на рівні 7% від усієї кількості курсів, пропонованих студентам. Це показник того, що навчання ведеться в основному в традиційному режимі, без орієнтації на змішану або дистанційну форми» [15, с.196].

У 2016 році ЮНЕСКО створила репозиторій OER Commons на веб-сайті Інституту з вивчення питань управління знаннями в освіті (ISKME), де відкриті ресурси проіндексовані відповідно до компетенції та завданнями рекомендацій. Репозиторій рекомендацій включає в себе пошукову систему, що дозволяє розробникам шукати і ідентифікувати ресурси, які можуть допомогти вчителям у вирішенні конкретних завдань, описаних в рекомендаціях (табл. 1.2).

Таблиця 2.1

Репризиторій рекомендацій для пошуку ресурсів[11]

	Знайомство з ІКТ	Засвоєння знань	Створення знань
Роль ІКТ в освіті	Розуміння політики ресурсів 19	Застосування політики ресурсів 20	Інновації в області політики 10 ресурсів
Навчальна програма та	Базові знання	Застосування знань 27	Навички, необхідні в

оцінювання	20 ресурсів	ресурсів	застосуванні знань ресурсів	20
------------	----------------	----------	-----------------------------------	----

Продовження таблиці 2.1

Педагогічна практика	Використання ІКТ 23 ресурси	Розв'язання складних задач 28 ресурсів	Самоорганізація	17 ресурсів
ІКТ	Базові інструменти 33 ресурси	Складні інструменти 29 ресурсів	Поширені технології	13 ресурсів
Організація освітнього процесу і управління ним	Традиційні форми навчання 18 ресурсів	Групи співробітництва 16 ресурсів	Навчальні організації	9 ресурсів
Професійний розвиток педагогів	Цифрова грамотність 24 ресурси	Керуй і направляй 16 ресурсів	Вчитель як майстер навчання	12 ресурсів

Відкриті освітні практики (ВОП) роблять спектр різних підходів до навчання та навчання більш прозорими, зрозумілими та видимими. ВВП посилається на конкретні практики викладання та навчання, які не лише використовують ЗНО, але й відкриті для змін, адаптації, обміну та співпраці.

Визнання відкритого навчання дає можливість відкритому навчанні здійснити перехід від неформальної до формальної освіти якщо

вони хочуть це зробити, а також досягти кар'єрного прогресу. Визнання відкритого навчання дає можливість учням використовувати їх відкриті сертифікати на навчання для постійного професійного розвитку та кар'єрного прогресу і як шлях до нової кваліфікації [5].

Стратегія відкритої освіти означає створення унікальної і цінної позиції щодо відкритості, що включають різні набори діяльності. Стратегія вищого навчального закладу відкрита. Продукція повинна містити вимірні дії і складати явну прихильність до інтеграції відкритих навчальних практик (ВНП), яка сприяє розвитку, модернізації та трансформації, академічних програм, просвітницької роботи, доступу, гнучкості та дослідження [10].

Відкритість у дослідженні полягає у усуненні бар'єрів у доступі до даних та результатів досліджень, а також у розширенні участі у дослідницьких процесах, таким чином, застосовуючи відкритий науковий підхід. Відкрита наука - це підхід до наукових процесів, заснований на співпраці та нових способах поширення наукових знань за допомогою цифрових технологій та інструментів спільної роботи [19, с.15].

Він включає відкритий доступ, відкриті дані, відкриті дослідницькі процеси та відкриту наукову політику та інструменти. Відкритий доступ - це доступ до Інтернету, безкоштовно, до рецензованого наукового вмісту з обмеженими авторськими правами та ліцензійними обмеженнями. Відкриті дані відносяться до даних, які можуть бути використані безкоштовно, повторно використані та перерозподілені за умови дотримання вимог його відкритої ліцензії.

Технологія у відкритій освіті розглядається як вільне та відкрите програмне забезпечення та стандарти, що полегшують відкриті освітні практики. Технологія працює як умова для всіх інших вимірів відкритості, коли ґрунтується на відкритих стандартах та технологіях з відкритим кодом, які сумісні з іншими платформами та послугами.

Стандарти відкритого документа відносяться до програмних норм, які дають користувачам дозвіл на створення копій та розповсюдження та використання документів вільно або з низькою вартістю. Ці стандарти повинні бути задокументовані, загальнодоступними та вільними у користуванні. Стандарти відкритого документа також повинні бути сумісні як з рішеннями з відкритим кодом, так і з власними ліцензійними рішеннями [18, с.191].

Технології у відкритій освіті розглядаються як безкоштовне та відкрите програмне забезпечення (БТВК) та стандарти, що полегшують відкриті освітні практики. Технологія працює як умова для всіх інших вимірів відкритості, будуючись на відкритих стандартах та технології з відкритим кодом, сумісні з іншими платформами та послугами.

У своїй статті Н. Дема зазначає, що « Відкрита освіта – це доступне, налаштоване навчання та вивчення, побудови та обміну знаннями. Вона також пропонує різноманітні шляхи доступу до формальної та неформальної освіти і пов'язує їх. Завдяки відкритим освітнім ресурсам суспільство отримує переваги від розширених можливостей навчання для всіх бажаючих. Перевагами відкритих освітніх ресурсів є те, що вони допомагають розширити доступ до освіти шляхом надання навчальних матеріалів, якими можуть ділитися у вільному форматі, адаптувати та повторно використовувати без порушень авторських прав. До недоліків використання відкритих освітніх ресурсів відносять технічні проблеми. Використання відкритих навчальних ресурсів сприяє культурі обміну. Це призводить до збільшення доступності відкритих освітніх ресурсів та до практик викладання та навчання, орієнтованих на студентів та заснованих на навчанні та співпраці.» [25, с.102].

Інституції несуть відповідальність за відкрите визначення та виконання власних цілей, практик та стандартів якості освіти. Іншими словами, ВНЗ відповідають за визначення та досягнення цілей якості для

аналізу та стратегічного призначення планування відкритих освітніх практик, стандартів якості для розробки та впровадження цих практик та якісні процедури їх реалізації та оцінки. Стандарти якості повинні охоплювати всі рівні відкритої освіти:

1) відкриті освітні ресурси та курси (дизайн навчальних програм, дизайн курсу та курсова підготовка);

2) відкриті навчальні послуги (підтримка персоналу, підтримка студентів);

3) управління відкритою освітою (стратегічне планування та розвиток) та соціальний внесок. Заклади можуть розробляти власні цілі якості, стандарти та процедури відкритої освіти, або адаптувати існуючі, які використовуються для загального електронного навчання та дистанційної освіти для забезпечення якості відкритих навчальних практик [17, с.184].

Установи можуть розробляти власні цілі, стандарти якості та процедури відкритої освіти або адаптувати існуючі для загального електронного навчання та дистанційної освіти для забезпечення якості у відкритих освітніх практиках. Стандарти якості повинні охоплювати всі рівні відкритої освіти:

- відкриті освітні ресурси (дизайн навчальних програм, дизайн курсу та доставка курсів);

- відкриті освітні послуги (підтримка персоналу, підтримка студентів);

- управління відкритою освітою (стратегічне планування та розвиток) та внесок суспільства.

Лідерство у відкритій освіті - це просування відкритих освітніх практик із застосуванням прозорих підходів, водночас перетворення цих практик в інституційну політику. Ці відкриті освітні практики повинні підпорядковуватися як зверху вниз (від керівників університетів до персоналу та студентів), так і знизу вгору (від персоналу та студентів до

управління університетом), а також від суспільства, коли це можливо. Лідерство прокладає шлях до більшої відкритості, надихаючи та розширюючи можливості людей. Це виходить за рамки створення стратегій, прийнятих на виконавчому рівні. Перш за все це означає визначення послів на відкритій освіті на всіх рівнях, які візьмуть на себе керівництво в різних напрямках відкритої освіти в закладі. Лідерство у відкритій освіті, яке також називають відкритим лідерством, повинно здійснюватися таким чином, щоб сприяти залученню широкого кола зацікавлених сторін, включаючи студентів, у ЗВО [39, с.208].

Вимоги, щодо організації ВОР в університетах передбачають наступне:

- розробка інституційних стратегій інтеграцій ВОР;
- забезпечити стимули для підтримки інвестицій розробки, придбання та адаптацію високоякісних навчальних матеріалів;
- заохотити розумний вибір та адаптацію існуючих ВОР, а також розробку нових матеріалів, де це необхідно;
- сприяти публікації навчальних матеріалів як ВОР в рамках інституційних протоколів;
- заохочувати студентів до публікації своїх робіт (під керівництвом викладачів та в рамках інституційних протоколів) під відкритою ліцензією ВОР;
- сприяти співпраці як в установі, так і за її межами у розробці матеріалів;
- надавати персоналу відповідні стимули та винагороди за розробку, придбання та адаптацію навчальних матеріалів;
- забезпечити, щоб моделі робочого навантаження персоналу передбачали розробку навчальних програм, курсів та матеріалів;
- розглянути можливість створення гнучкої політики щодо авторських прав;
- проводити інституційну адвокацію;

- забезпечити доступ персоналу та студентам до ІКТ;
- розробити інституційну політику та практику для зберігання та доступу до ВОР;
- періодично переглядати інституційні практики ВОР [35].

2.2 Перевірка ефективності відкритих освітніх ресурсів у системі роботи вчителя

Для визначення рівня поінформованості та використання відкритих освітніх ресурсів, було проведено дослідження на базі Херсонського державного університету, в якому взяли участь 30 майбутніх педагогів початкової школи. Перед тим, як було проведено дослідження, студенти пройшли тестування, за допомогою якого ми визначили рівень поінформованості студентів щодо обізнаності поняття «відкриті освітні ресурси» та використання їх у своїй діяльності (рис. 2.1-2.4)

Тест "Відкриті освітні ресурси"

Описание

Що означає поняття "відкриті освітні ресурси"?

Навчальні матеріали для викладання та навчання у будь-якому форматі чи засобах масової інформ...

Інформаційні ресурси, які керуються комп'ютером, у тому числі ті, які потребують використання пе...

Сукупність документів та навчальних матеріалів у інформаційних системах

Які відкриті освітні ресурси ви знаєте?

Краткий ответ

Рис. 2.1 – Слайд сторінки тесту «Відкриті освітні ресурси»

Аналіз №1

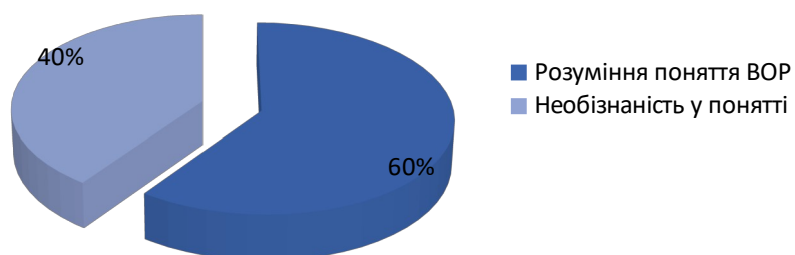

Рис. 2.2 –Рівень обізнаності студентів щодо сутності ВОР

Аналіз №2

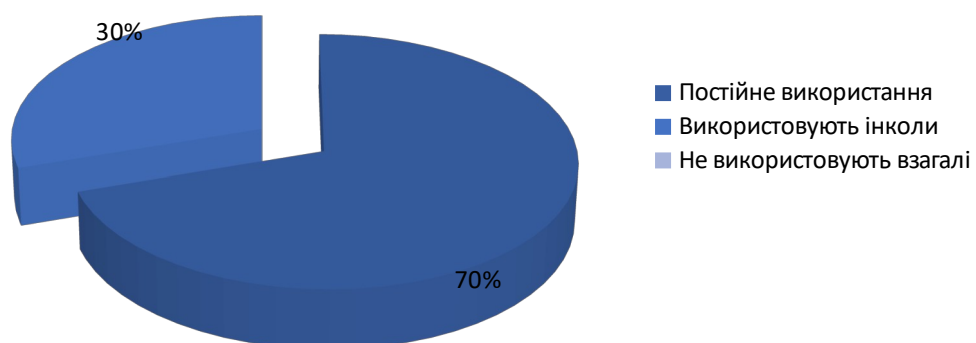

Рис. 2.3 – Використання ВОР студентами

Аналіз №3

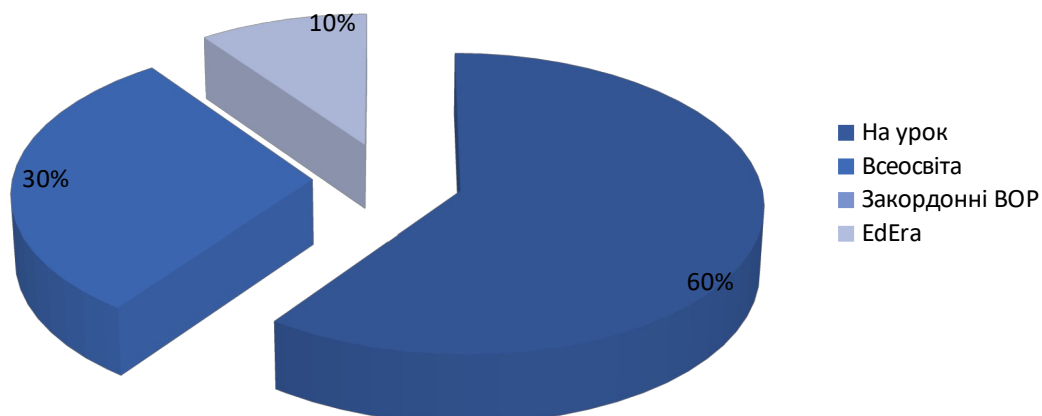

Рис. 2.4 – Переваги використання ВОР студентами

Результати опитування засвідчили, що:

- 1) Студенти знають та розуміють поняття ВОР, що складає 60% опитуваних, але все ж таки 40% не обізнані у цьому понятті.
- 2) Студенти мають власний досвід використання ВОР, з них 70% використовує їх постійно, і 30% інколи.
- 3) Студенти віддають найбільше перевагу таким освітнім ресурсам як «На урок» та «Всеосвіта». 60% з них використовують «На урок», 30% - «Всеосвіта», 10% віддали перевагу «EdEra». Закордонні ВОР не використовуються взагалі під час діяльності студентів.

Після отримання результатів та їх аналізу, нами було прийняте рішення щодо проведення спеціально-організованої діяльності для підвищення рівня сформованості компетентностей студентів у галузі відкритих освітніх ресурсів. Робота включає організацію двох лекційних та двох практичних занять. Саме тому, тема першої лекції: «Відкриті освітні ресурси», під час якої ми розглянули такі питання як:

- 1) Поняття відкритий освітній ресурс, історія введення терміну

2) Види освітніх ресурсів та їх характеристика, вимоги до їх використання

3) Переваги та недоліки їх використання

4) Українські та іноземні ВОР для вчителів початкових класів (Додаток А).

Друга лекція була присвячена аналізу українських та закордонних відкритих освітніх ресурсів для використання у початковій школі. Ми продемонстрували такі ВОР як: BBC Learning, Geographical Association Resources, Engaging Places, Love my books, Primary Treasure Chest, Times Educational Supplement (TES), На урок, Всеосвіта, Музеї онлайн, Prometheus, Edera. На практичних заняттях студенти отримали завдання розробити відкритий урок, використовуючи освітні ресурси.

На самостійне опрацювання запропоновано розгляд створення та використання веб-квестів, віртуальних екскурсій, можливостей доповненої реальності у створенні дидактичних засобів для учнів початкових класів. Студентами було розроблено віртуальну екскурсію до картинної галереї ім. Айвазовського (Додаток В).

Після 4 місяців роботи ми провели моніторинг сформованості досліджуваного феномену. Повторне тестування показало, що рівень поінформованості та розуміння поняття відкриті освітні ресурси сягає 75%. Результати висвітлено у наступних діаграмах (рис. 2.5 – 2.7).

Аналіз №4

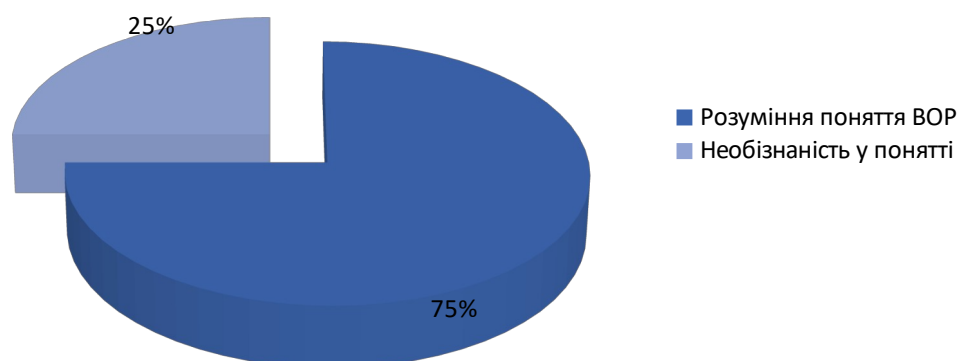

Рис. 2.5 – Рівень обізнаності студентів щодо сутності ВОР

Аналіз №5

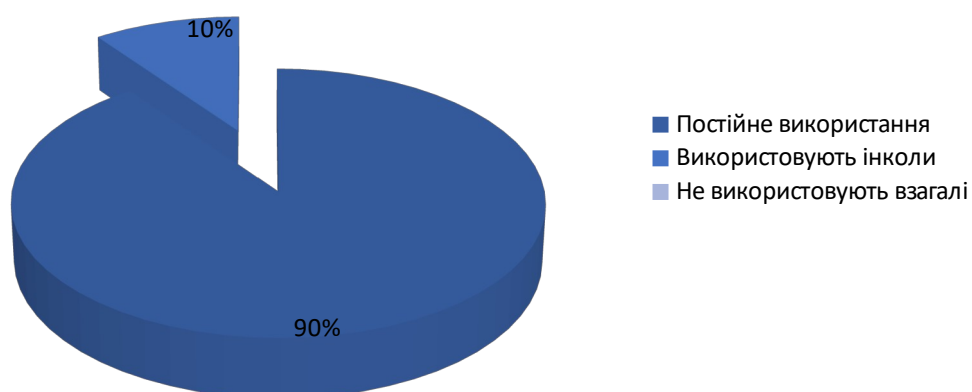

Рис. 2.6 – Використання ВОР студентами

Аналіз №6

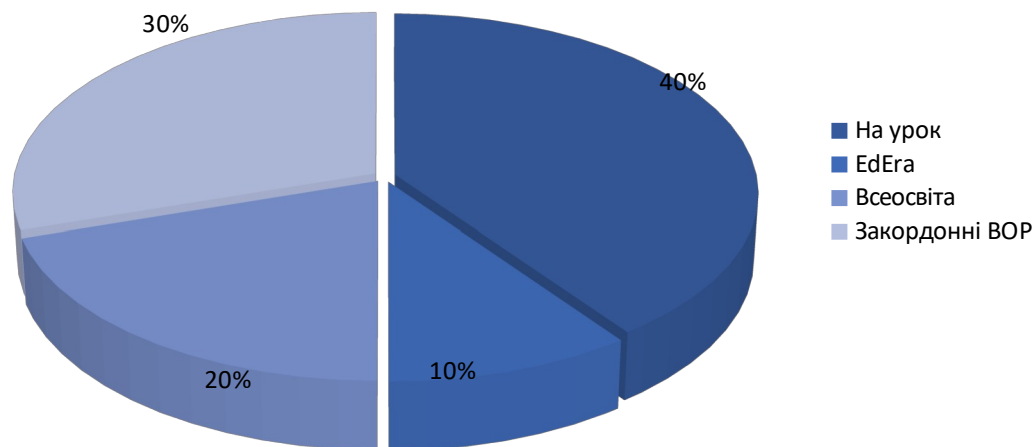

Рис. 2.7 – Переваги використання ВОР студентами

Ми отримали результат, що рівень поінформованості та розуміння поняття відкриті освітні ресурси. 90% опитуваних вже постійно використовують відкриті освітні ресурси у своїй діяльності. Студенти отримали нові знання про переваги використання українських та закордонних ВОР, та використали їх під час практичних завдання та самостійного опрацювання. Вони розробили власні веб-квести, віртуальні екскурсії, дослідили та проаналізували можливості технології доповненої реальності у підручнику О. Коршунової та Н. Гущиної «Я досліджую світ».

Отже, на початку рівень поінформованості та розуміння поняття ВОР сягав 60%, а наприкінці складає 75%, що на 15% більше. Тільки 70% студентів використовували ВОР у своїй діяльності, рівень використання ВОР студентами значно підвищився і складає 90%, що на 20% більше. Відання переваги використання закордонним освітнім ресурсам збільшилося на 30%. Питання використання електронних відкритих освітніх ресурсів стало предметом обговорення студентів. Вони зазначили, що використання ВОР в освітньому процесі покращує розвиток особистості студента, готує до продуктивної самостійної

діяльності в інформаційному суспільстві, розвиває аналітичне мислення, дослідницькі навички та здатність до пошуку та обробки інформації.

2.3 Відкриті освітні ресурси для початкової школи

Відкриті освітні ресурси не тільки допомагають вчителям створювати власні матеріали, але й допомагають економити час, адже вчитель може використати вже готову розробку, яка підходить до теми уроку, обіграти розробку, так, щоб і дітям було цікаво, і матеріал був засвоєний. Ми вирішили проаналізувати не тільки українські ВОР для вчителів, а й закордонні.

Серед закордонних відкритих освітніх ресурсів віддаємо перевагу таким як BBC Learning, Geographical Association Resources, Engaging Places, Love my books, Primary Treasure Chest, Times Educational Supplement (TES).

BBC Learning - має ряд ресурсів для основних предметів навчальної програми для ключових етапів (рис. 2.8) [1].

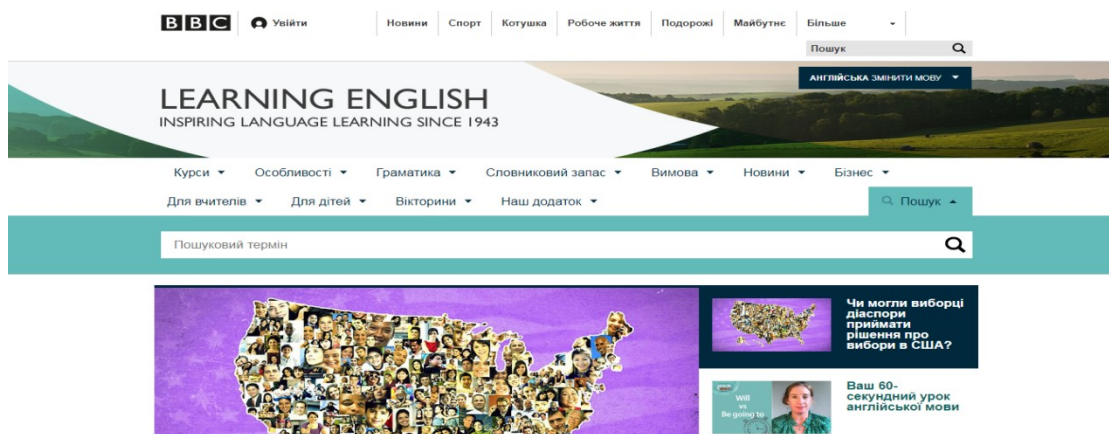

Рис. 2.8 – Слайд головної сторінки BBC Learning

Geographical Association Resources - доступні для навчання дітей від 3 до 7 років, 7-11 років і далі. Хоча багато ресурсів специфічні для географії, деякі ресурси є міжпредметними та застосовні для навчання поза класом загалом (рис. 2.9) [7].

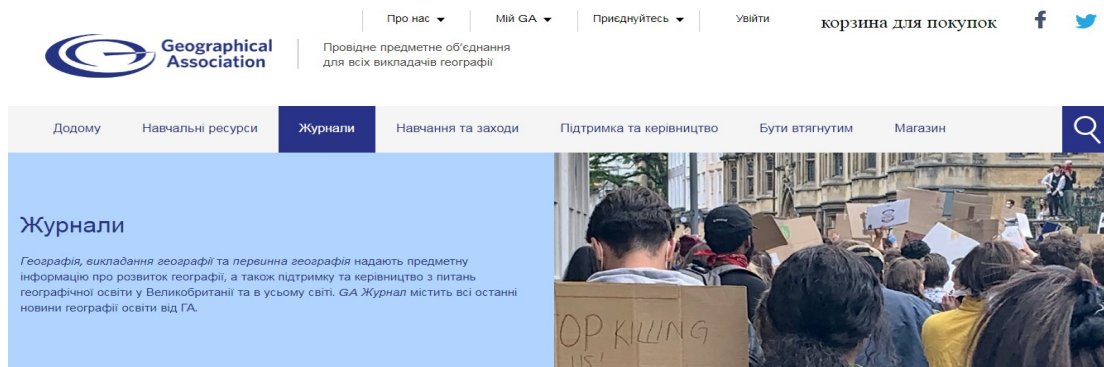

Рис. 2.9 – Слайд головної сторінки Geographical Association Resources

Engaging Places - розміщені сотні ресурсів, включаючи плани уроків, навчальні ресурси про архітектуру та дизайн, чудові місця, де можна відвідати або дізнатись, а також деталі інших корисних організацій та майбутніх подій (рис. 2.10) [6].

Рис. 2.10 – Слайд головної сторінки Engaging Places

Love my books - створений групою фахівців з грамотності та поєднує ретельно підібрані книги із заходами та ресурсами, призначеними для того, щоб допомогти батькам та маленьким дітям насолоджуватися спільним використанням книг (рис. 2.11) [8].

Рис. 2.11 – Слайд головної сторінки Love my books

Primary Treasure Chest - веб-сайт із основними навчальними ресурсами з безліччю вільно доступних робочих аркушів, заходів та інших ресурсів (рис. 2.12) [12].

Рис. 2.12 – Слайд головної сторінки Primary Treasure Chest

Times Educational Supplement (TES) - безкоштовний доступ до тисяч ресурсів до всіх предметів, будь-якого віку та всіх здібностей (рис. 2.13) [16].

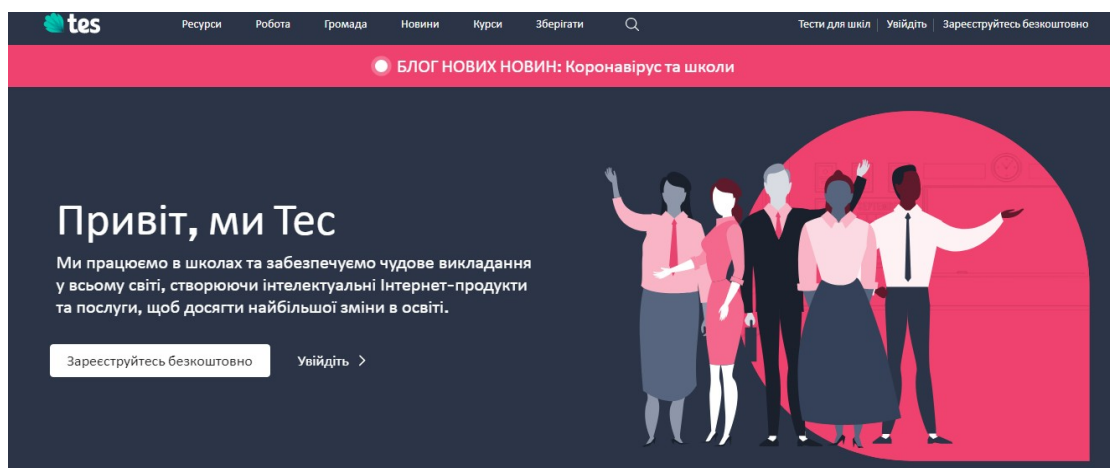

Рис. 2.13 – Слайд головної сторінки Times Educational Supplement (TES)

Серед українських ВОР, які прийдуть на допомогу вчителю під час підготовки до уроків, виділимо наступні:

На урок – освітній проєкт, на якому розміщені конспекти уроків, тести, презентації, виховні заходи, сценарії. Допомагає обмінюватися матеріалами та досвідом безкоштовно, а також надає можливість вчителям безкоштовно отримувати сертифікати, брати участь у вебінарах (рис. 2.14) [37].

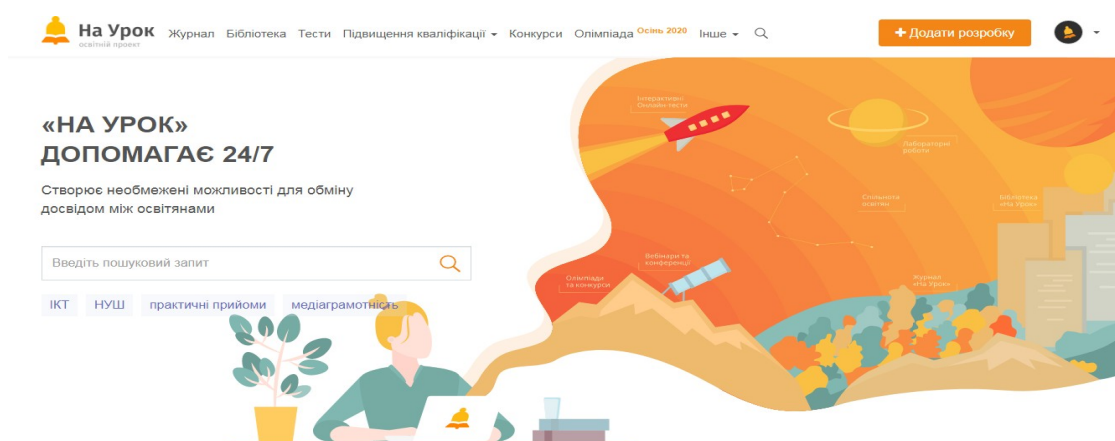

Рис. 2.14 – Слайд головної сторінки «На урок»

Всеосвіта – сайт, з безліччю корисних матеріалів. До них відносяться тренажери, тести, вебінари (безкоштовні та платні), оголошення, блоги відомих освітян, нові проєкти, плакати, а також

освітні новини. Доступ до матеріалів може отримати як вчитель, так і учень (рис. 2.15) [21].

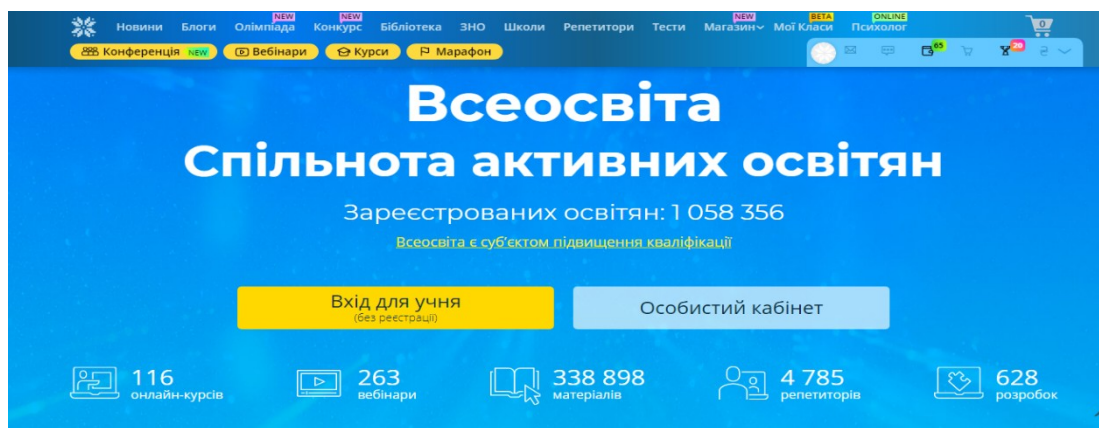

Рис. 2.15 – Слайд головної сторінки всеосвіта

Музеї Онлайн – сайт, який можна безкоштовно використати для віртуальних екскурсій на уроці. Екскурсії на сайті постійно оновлюються (рис. 2.16) [36].

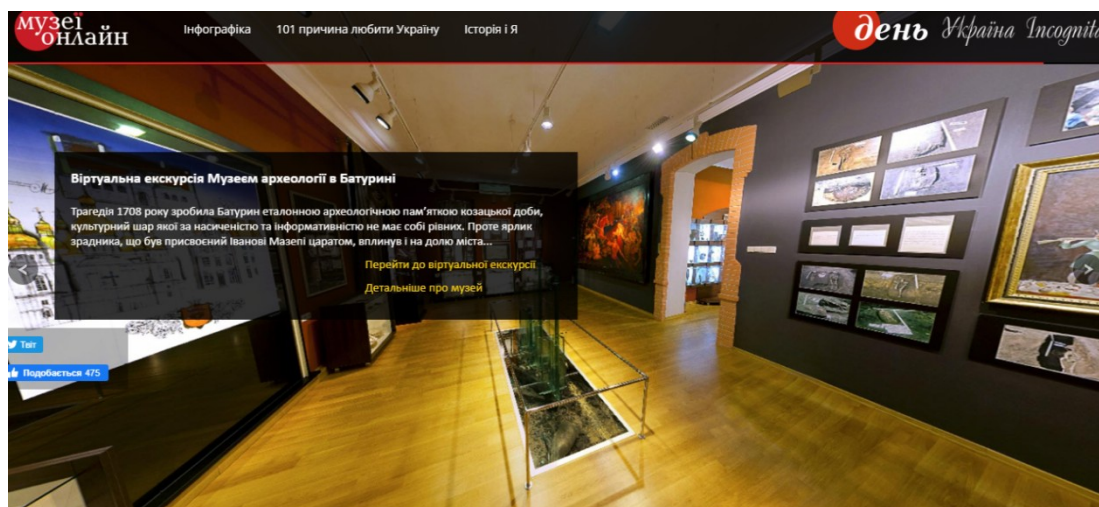

Рис. 2.16 – Слайд головної сторінки музеї онлайн

Отже, перевагами відкритих освітніх ресурсів для вчителів початкової школи є те, що вони можуть легко використовувати та поширювати їх. Вчителі можуть отримувати доступ до матеріалів неодноразово. Якщо у матеріалах є недоліки, то їх можна відредагувати або прибрати взагалі, використавши у своїй діяльності, тільки потрібне. Інформація представляється у різних форматах (плакати, презентації,

мультимедійні матеріали), це допомагає учням легше засвоїти матеріал. Освітні ресурси постійно вдосконалюються, оновлюються та поповнюються, на відміну від підручників та інших джерел інформації. Їх можна швидко вдосконалити за допомогою безпосереднього редагування користувачами або шляхом отримання та включення відгуків користувачів. Вчителі можуть взяти існуючий ВОР, адаптувати його до класу та зробити модифікований ВОР доступним для використання іншими.

ВИСНОВКИ

У процесі наукового дослідження була досягнута поставлена мета дослідження, яка полягала у аналізі сучасних підходів до цифрової дидактики, цифрових засобів навчання та обґрунтуванні можливостей і переваг відкритих освітніх ресурсів в педагогічній діяльності вчителя початкових класів.

1. Результати аналізу та узагальнення педагогічної літератури, різноманітних наукових підходів з метою виявлення особливостей сучасних підходів до цифрової дидактики, цифрових засобів навчання, засвідчили, що проблема є актуальною та розглядається в наукових дослідженнях.

Вчені (В.Биков, О.Овчарук, А.Морзе, В.Вайбер, О.Спирін) зазначають, що сучасна дидактика є теоретичною та нормативно-прикладною наукою, яка розкриває сутність навчання. Сучасна дидактика істотно розширює арсенал своїх науково-методологічних і навчально-виховних принципів і засобів, які вже органічно входять у нові навчальні посібники з цієї дисципліни. Дидактика як конкретна педагогічна теорія потребує належної трансформації, конкретизації та деталізації загальнометодологічних підходів із метою її евристичного, творчо-діяльнісно-пізнавального застосування. Проаналізувавши роботи сучасних педагогів, ми можемо сказати, що питання розвитку нового напрямку в педагогічній науці та місця електронної дидактики обговорюються дуже часто.

2. Нами було вивчено та узагальнено структуру цифрової дидактики. Цифрова дидактика - це сукупність знань, процесів і стратегій, це сукупність знань, процесів і стратегій, що досягає своєї мети та результативності під час використання інформаційних

технологій. Навчання здійснюється за допомогою смартфонів, ноутбуків, комп'ютерів, мультимедійних пристроїв та інших приладів.

3. Ми визначити поняття цифрових (електронних) освітніх ресурсів, у тому числі й відкритих. Відкриті освітні ресурси – це навчальні матеріали для викладання та навчання у будь-якому форматі чи засобах масової інформації, а також результати досліджень, дані та літературні твори, які є безкоштовними та відкрито ліцензованими або загальнодоступними. Відкриті освітні ресурси допомагають розширити доступ до освіти, надаючи можливість навчальним матеріалам вільно ділитися, адаптуватися та використовуватись повторно без порушення авторських прав. До відкритих освітніх ресурсів відносяться будь-які ліцензовані ресурси чи інструменти, призначені для викладання, навчання та досліджень. Перевагами відкритих освітніх ресурсів є те, що вони допомагають розширити доступ до освіти шляхом надання навчальних матеріалів, якими можна ділитися у вільному форматі, адаптувати та повторно використовувати без порушення авторських прав. Крім того, відкритий доступ до навчальних матеріалів дозволяє вченим світу співвідносити свої досягнення з дослідженнями колег, обмінюватися досвідом, що в свою чергу веде до поліпшення якості освітніх курсів. Студенти отримують переваги вибору, можливість навчатися в зручному місці, на будь-якій мові, в оптимальному режимі. Особливе значення відкриті ресурси мають для людей з особливими потребами або недостатніми матеріальними можливостями.

4. Нами було вивчено стан залученості вчителів початкових класів до розробки і використання відкритих освітніх ресурсів. Майбутні вчителі початкових класів отримали нові знання про переваги використання українських та закордонних ВОР, та використали їх під час практичного завдання, щодо проведення відкритого уроку з використанням ВОР у своїй діяльності. Питання використання електронних відкритих освітніх ресурсів стало предметом обговорення

студентів. Вони зазначили, що використання ВОР в освітньому процесі покращує розвиток особистості студента, готує до продуктивної самостійної діяльності в інформаційному суспільстві, розвиває аналітичне мислення, дослідницькі навички та здатність до пошуку та обробки інформації.

5. Було організовано та проведено педагогічний експеримент щодо формування у вчителів початкових класів компетенцій застосування відкритих освітніх ресурсів. Так результати експериментального дослідження свідчать, що доцільною є спеціально організована системна робота щодо надання педагогам актуальної інформації про існуючі відкриті освітні ресурси, специфіку, використання та удосконалення їх у своїй дослідницькій діяльності.

У роботі було доведено, що використання сучасних підходів до цифрової дидактики, цифрових засобів навчання є актуальним на сьогодні. Відкриті освітні ресурси здобувають популярність серед викладачів, вчителів та студентів. Використання відкритих освітніх ресурсів є безкоштовним, загальнодоступним і викладено в мережі Інтернет для широкого використання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. BBC Learning. URL: <https://www.bbc.co.uk/learningenglish/> (дата звернення 12.09.2020).
2. Collins R. A Global Theory of Intellectual Change: 1998. 52 с.
3. EdEra. URL: <https://www.ed-era.com/> (дата звернення 12.09.2020).
4. Educational Network Ukraine. URL:http://www.ednu.kiev.ua/index_u.htm (дата звернення 12.09.2020).
5. Educational World. Educators Battle Over Calculator Use. URL: <http://www.educationworld.com> (дата звернення 12.09.2020).
6. Engaging Places. URL: <https://engagingplaces.net/> (дата звернення 12.09.2020).
7. Geographical Association Resources. URL: <https://www.geography.org.uk/teaching-resources> (дата звернення 12.09.2020).
8. Love my books. URL: <http://www.lovemybooks.co.uk/> (дата звернення 12.09.2020).
9. Modern Informatics and its teaching methods: Andrian, 2020. 362 с.
10. OSVITA UA. URL: <http://www.osvita.org.ua/> (дата звернення 12.09.2020).
11. Practical Guidelines on Open Education for Academics: modernizing higher education via open educational practices [online]. URL: <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/practical-guidelines-open-educational-academics-modernising-higher-education-open-educational>.
12. Primary Treasure Chest. URL: <https://www.primarytreasurechest.com/> (дата звернення 12.09.2020).
13. Prometheus. URL:<https://prometheus.org.ua/> (дата звернення 12.09.2020).

14. Sagan Olena. The formation of digital competence by means of open educational resources/ Sagan Olena, Kabelnikova Natalia, Liba Oksana, Liba Natalia // International Journal of Innovate Technology and Exploring Engineering (IJITEE) ISSN: 2278-3075, Volume-9 Issue-2, December, 2019, pp.2261-2264.

15. Sagan Olena; Yakovleva Svitlana; Anisimova Elena; Balokha Alona y Yaremenko Halyna. Digital didactics as a new model in the theory of education. Revista Inclusiones Vol: 7 num Especial (2020): 193-204.

16. Times Educational Supplement. URL: <https://www.tes.com/international> (дата звернення 12.09.2020).

17. Барна О. В. Технологія змішаного навчання в курсі методики навчання інформатики: монографія, 2016. С. 84–92.

18. Биков В.Ю. Дистанційна навчання: енциклопедія, Київ: Юрінком Інтер, 2008. С.191 – 193.

19. Бріскін Ю.А. Галузеві особливості Internet-освіти. Комп'ютер у школі та сім'ї: монографія, 2004. С. 15–17.

20. Васянович Г. Дидактичні засади професійної освіти у контексті фундаментальних педагогічних теорій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук, 2013. 26 с.

21. Всеосвіта. URL: <https://vseosvita.ua/> (дата звернення 12.09.2020).

22. Гіпермаркет знань. URL: https://edufuture.biz/index.php?title=%D0%93%D0%B8%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%B5%D1%82_%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B9_-_%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B2%D1%8B%D0%B9_%D0%B2_%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%B5! (дата звернення 12.09.2020).

23. Горбатюк Р. М. Мобільне навчання як нова технологія вищої освіти. Педагогіка, соціальна робота: монографія, 2013. С. 31–34.

24. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: навч.-метод. посіб. Київ: Освіта, 2006. 366 с.
25. Дема Н. Відкриті освітні ресурси як засіб формування цифрової компетентності громадян. Херсон, 2020. С. 102–105.
26. Ігнатенко О. Електронні освітні ресурси як невідємна складова освітнього процесу: монографія, 2016. С. 15–18.
27. Каменева Т. Н. Электронная дидактика как фактор инноваций в образовательных процессах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук, 2019. с.56
28. Класна оцінка. URL: <https://klasnaocinka.com.ua/> (дата звернення 12.09.2020).
29. Коневщицька О. Е. Електронні освітні ресурси у мережах інформаційного забезпечення діяльності ресусних центрів дистанційної освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. Наук. Київ, 2014. 10 с.
30. Крамаренко Т. В. Використання інтернету та електронних освітніх ресурсів у навчальному процесі вищих навчальних закладів. Педагогіка і психологія: навч.-метод.посіб., С. 255.
31. Кушнірук С. А. Розвиток категорійного-поняттєвого апарату дидактики у педагогічній науці України : дис. канд. пед. наук : 13.00.01. Київ, 2019. 716 с.
32. Литвинова С. Г. Критерії оцінювання локальних електронних освітніх ресурсів.Інформаційні технології в освіті. 2013. С. 185–192.
33. Максимюк С. В. Педагогіка: навч.-метод.посіб. Київ, Кондор, 2009. 607 с.
34. Малафіїк І.В. Дидактика: навч.-метод.посіб. Київ, Кондор, 2005. 397 с.

35. Мокін Б. І. Досвід використання інтернет-технологій у Вінницькому державному технічному університеті. URL: <http://vntu.edu.ua/ies2000/doclad/a/a03.htm> (дата звернення 23.09.2020)
36. Музеї онлайн. URL: <http://incognita.day.kyiv.ua/exposition> (дата звернення 12.09.2020).
37. На Урок. URL: <https://naurok.com.ua/> (дата звернення 12.09.2020).
38. Наволокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій: навч.-метод. посіб. Основа, 2012. 176 с.
39. Онищенко О. С. Електронні інформаційні ресурси: навч.-метод. посіб. Київ, 2011. 235 с.
40. Освітній портал. URL: <http://www.osvita.org.ua/> (дата звернення 12.09.2020).
41. Освітянська мережа України. URL: http://www.ednu.kiev.ua/index_u.htm (дата звернення 12.09.2020).
42. Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12#Text> (дата звернення 12.09.2020).
43. Рєзнік В. Г. Проблеми організації автономного навчання іноземних мов студентів вищої школи. Молодий вчений. 2017. №12. С. 76–79.
44. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: навч.-метод. посіб., Київ, Генеза, 2002. 367 с.
45. Соловов А. В. Электронное обучение: проблематика, дидактика, технологии: навч.-метод. посіб., Самара, 2006. 462 с.
46. Співаковська О. Є. Структура професійної діяльності вчителя в умовах полісуб'єктного навчального середовища. Педагогіка і психологія. 2016. №47. С. 107.
47. Старова Т. С. Типологія веб-сайтів: навч.-метод. посіб., 2001. С. 7–10.

48. Українська педагогіка. URL: <http://ukped.com/> (дата звернення 12.09.2020).

49. Урок-UA. URL: <https://urok-ua.com/> (дата звернення 12.09.2020).

50. Федасюк Д. Формування системи вимог до електронних освітніх ресурсів вищого навчального закладу з метою їх сертифікації: навч.-метод. посіб., Львів, 2016. 12 с.

51. Центр Освіта. URL: <https://osvita.org/> (дата звернення 12.09.2020).

ДОДАТКИ

Додаток А

Лекція «Відкриті освітні ресурси»

План :

- 1) Поняття відкритий освітній ресурс, історія введення терміну
- 2) Види освітніх ресурсів та їх характеристика, вимоги до їх використання
- 3) Українські та іноземні ВОР для вчителів початкових класів.

Використана література:

- 1) Каменева Т. Н. Электронная дидактика как фактор инноваций в образовательных процессах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / Каменева Т. Н., 2019.
- 2) Коневщицька О. Е. Електронні освітні ресурси у мережах інформаційного забезпечення діяльності ресусних центрів дистанційної освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / Коневщицька О. Е. – Київ, 2014. – 10 с.
- 3) Ігнатенко О. Електронні освітні ресурси як невідємна складова освітнього процесу / О. Ігнатенко, В. Перевозник. // Освіта. – 2016. – №41. – С. 15–18.

1. Поняття відкритий освітній ресурс, історія введення терміну

Суспільство отримає переваги від розширених можливостей навчання для всіх бажаючих, незалежно від їх місцезнаходження, віку, раси, статі чи фізичного та соціального стану. Більший доступ до навчального контенту, курсів та навчальних програм дає можливість людям здобувати знання тоді, коли вони цього потребують.

Відкриті освітні ресурси (ВОР) – це навчальні матеріали для викладання та навчання у будь-якому форматі чи засобах масової інформації, а також результати досліджень, дані та літературні твори, які

є безкоштовними та відкрито ліцензованими або загальнодоступними. ВОР допомагає розширити доступ до освіти, надаючи можливість навчальним матеріалам вільно ділитися, адаптуватися та використовуватись повторно без порушення авторських прав.

Термін «відкриті освітні ресурси» було введено на зборах ЮНЕСКО у 2002 році, на яких учасники виразили своє побажання створення універсальних освітніх ресурсів, доступних для усього людства та надію, що у майбутньому це відкрите джерело мобілізує усю світову спільноту учителів.

З того часу рух ВОР поступово розвивався у цілому світі. Національна комісія знань уряду Індії створила програму, яка мала на меті адаптацію та застосування матеріалів OER у індійських освітніх закладах. У 2007 році у Кейптауні утворилася неофіційна коаліція організацій, що створюють відкриті освітні ресурси, та було підписано так звану Кейптаунську декларацію (також і представниками від України), у якій було уточнено визначення цього терміну.

Ідея створення відкритих освітніх ресурсів з'явилася на основі ідеї відкритого доступу (OA), яка розвивалася від початку 90 років у рамках Руху відкритого доступу. Рух відкритої науки бореться за відкритий доступ до наукових публікацій, що відображається в основному у публікації у наукових журналах та інституційних депозитаріях відкритого доступу. Прикладом видавництва, що публікує наукові часописи на умовах вільного ліцензування, є Public Library of Science. Сприяють видавництву такого роду журналів, зокрема, організації та приватні особи, які у 2003 році підписали Берлінську декларацію за ініціативи німецького Товариства імені Макса Планка.

Метою створення ВОР є забезпечення модернізації освітнього процесу, змістове наповнення освітнього простору, надання рівного доступу учасникам освітнього процесу незалежно від місця їх

проживання та форми навчання відповідно до якісних навчальних і методичних матеріалів, створених на основі інформаційно-комунікаційних технологій.

2. Види освітніх ресурсів та їх характеристика, вимоги до їх використання

До основних видів освітніх ресурсів належать наступні:

Основні види навчальних освітніх ресурсів

Таблиця 1

Електронний підручник	ЕОР, який містить систематизований виклад навчальної дисципліни, відповідає її навчальній програмі й офіційно затверджений як такий вид видання
Електронний навчальний посібник	ЕОР, який доповнює або частково замінює підручник, офіційно затверджений як такий вид видання; відповідно до навчальної програми дисципліни (або декількох навчальних дисциплін) містить систематизований виклад її (їх) певних розділів
Електронний навчально-методичний комплекс	ЕОР, як сукупність окремих видів ЕОВ, що містить навчально-методичні матеріали, які визначають зміст навчальної дисципліни (навчальна програма дисципліни, підручник) або її частин (навчальні посібники і/або конспект чи матеріали

	<p>лекцій) та</p> <p>інші навчально-методичні матеріали (засоби) відповідно до видів аудиторних або позааудиторних навчальних занять або самостійної роботи студента, передбачених робочою навчальною програмою дисципліни.</p>
--	---

Вимоги, щодо організації ВОР передбачають наступне:

- Розроблення інституційних стратегій інтеграцій ВОР
- Забезпечити стимули для підтримки інвестицій розробки, придбання та адаптацію високоякісних навчальних матеріалів
- Заохотити розумний вибір та адаптацію існуючих ВОР, а також розробку нових матеріалів, де це необхідно.
- Сприяти публікації навчальних матеріалів як ВОР в рамках інституційних протоколів
- заохочувати студентів до публікації своїх робіт (під керівництвом викладачів та в рамках інституційних протоколів) під відкритою ліцензією ВОР
- Сприяти співпраці як в установі, так і за її межами у розробці матеріалів;
- Надавати персоналу відповідні стимули та винагороди за розробку, придбання та адаптацію навчальних матеріалів
- Забезпечити, щоб моделі робочого навантаження персоналу передбачали розробку навчальних програм, курсів та матеріалів.

- Розглянути можливість створення гнучкої політики щодо авторських прав.
- Забезпечити доступ персоналу та студентам до ІКТ.
- Розробити інституційну політику та практику для зберігання та доступу до ВОР
- Періодично переглядати інституційні практики ВОР

3. Українські та іноземні ВОР для вчителів початкових класів.

Відкриті освітні ресурси не тільки допомагають вчителям створювати власні матеріали, але й допомагають економити час, адже вчитель може використати вже готову розробку, яка підходить до теми уроку, обіграти розробку, так, щоб і дітям було цікаво, і матеріал був засвоєний. Ми вирішили проаналізувати не тільки українські ВОР для вчителів, а й закордонні.

Серед закордонних відкритих освітніх ресурсів віддаємо перевагу таким як BBC Learning, Geographical Association Resources, Engaging Places, Love my books, Primary Treasure Chest, Times Educational Supplement (TES).

BBC Learning - має ряд ресурсів для основних предметів навчальної програми для ключових етапів.

Geographical Association Resources - доступні для навчання дітей від 3 до 7 років, 7-11 років і далі. Хоча багато ресурсів специфічні для географії, деякі ресурси є міжпредметними та застосовні для навчання поза класом загалом.

Engaging Places - розміщені сотні ресурсів, включаючи плани уроків, навчальні ресурси про архітектуру та дизайн, чудові місця, де можна відвідати або дізнатись, а також деталі інших корисних організацій та майбутніх подій.

Love my books - створений групою фахівців з грамотності та поєднує ретельно підібрані книги із заходами та ресурсами,

призначеними для того, щоб допомогти батькам та маленьким дітям насолоджуватися спільним використанням книг.

Primary Treasure Chest - веб-сайт із основними навчальними ресурсами з безліччю вільно доступних робочих аркушів, заходів та інших ресурсів.

Times Educational Supplement (TES) - безкоштовний доступ до тисяч ресурсів дї всіх предметів, будь-якого віку та всіх здібностей.

Серед українських ВОР, які прийдуть на допомогу вчителю під час підготовки до уроків, виділимо наступні:

На урок – освітній проєкт, на якому розміщені конспекти уроків, тести, презентації, виховні заходи, сценарії. Допомогає обмінюватися матеріалами та досвідом безкоштовно, а також надає можливість вчителям безкоштовно отримувати сертифікати, брати участь у вебінарах.

Всеосвіта – сайт, з безліччю корисних матеріалів. До них відносяться тренажери, тести, вебінари (безкоштовні та платні), оголошення, блоги відомих освітян, нові проєкти, плакати, а також освітні новини. Доступ до матеріалів може отримати як вчитель, так і учень.

Музеї Онлайн – сайт, який можна безкоштовно використати для віртуальних екскурсій на уроці. Екскурсії на сайті постійно оновлюються.

Отже, перевагами відкритих освітніх ресурсів для вчителів початкової школи є те, що вони можуть легко використовувати та поширювати їх. Вчителі можуть отримувати доступ до матеріалів неодноразово. Якщо у матеріалах є недоліки, то їх можна відредагувати або прибрати взагалі, використавши у своїй діяльності, тільки потрібне. Інформація представляється у різних форматах (плакати, презентації, мультимедійні матеріали), це допомагає учням легше засвоїти матеріал. Освітні ресурси постійно вдосконалюються, оновлюються та

поповнюються, на відміну від підручників та інших джерел інформації. Їх можна швидко вдосконалити за допомогою безпосереднього редагування користувачами або шляхом отримання та включення відгуків користувачів.

Додаток Б

Тест «Відкриті освітні ресурси»

1. Що означає поняття «відкриті освітні ресурси»?

А) Навчальні матеріали для викладання та навчання у будь-якому форматі чи засобах масової інформації, результати дослідження та відкрито ліцензовані матеріали.

Б) Інформаційні ресурси, які керуються комп'ютером, у тому числі, ті, які потребують використання периферійного пристрою, підключеного до комп'ютера.

В) Сукупність документів та навчальних матеріалів у інформаційних системах.

2. Які відкриті освітні ресурси ви знаєте?

3. Чи використовували ви відкриті освітні ресурси?

А) Так

Б) Ні

4. Що ми можемо віднести до відкритих освітніх ресурсів?

(Обрати декілька варіантів)

А) Електронні підручники

Б) Аудіо та відео матеріали

В) Тренажери

Г) Презентації

Д) Тести

Е) Друковані книжки

Є) Посібники

5. Хто є користувачами відкритих освітніх ресурсів?

А) Студенти

- Б) Вчителі
- В) Викладачі
- Г) Усі відповіді вірні

6. Які переваги відкритих освітніх ресурсів?

А) Розширення доступу до освіти шляхом надання навчальних матеріалів, яким слід вільно ділитися, адаптувати та повторно використовувати без порушення авторських прав.

Б) Збільшення впливу на зовнішню аудиторію, зміни та оновлення навчальних матеріалів.

В) Зменшення витрат на створення вмісту та оновлення, отримання ліцензій щодо їх використання.

7. Які проблеми виникають під час використання відкритих освітніх ресурсів?

- А) Здебільшого наукові та технічні.
- Б) Здебільшого культурні та матеріальні.
- В) Здебільшого технічні та культурні.

8. Чи можна віднести сайт «На урок» до відкритих освітніх ресурсів? Чому?

Додаток В

Віртуальна екскурсія до картинної галереї ім. Айвазовського

Мета екскурсії:

- навчальна: познайомити студентів з історією створення та експозиціями картинної галереї ім. Айвазовського
- розвиваюча: розвивати асоціативно-образне мислення, пам'ять, здатність аналізувати, порівнювати.
- виховна: виховувати любов до праці, до предмету, формування естетичного сприйняття творів мистецтва.

Обладнання: презентація

Хід і зміст екскурсії

I. Організаційний момент

1. Підключення всіх студентів до Zoom.
2. Привітання.
3. Перевірка присутніх.
4. Ознайомлення студентів з планом заняття.

II. Актуалізація опорних знань і вмінь студентів

Актуалізація проводиться у вигляді бесіди.

Чи бували ви вже в галереях? Яких відомих художників ви знаєте?

Які ви знаєте відомі картини?

III. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності студентів

Дорогі любителі віртуальних подорожей та екскурсій. Сьогодні ми вирушимо на віртуальну екскурсію в одне з найцікавіших місць.

IV Повідомлення теми та завдань екскурсії

Тема екскурсії: Віртуальна екскурсія до картинної галереї ім. Айвазовського

Завдання екскурсії: ознайомитися з історією створення та експозиціями картинної галереї ім. Айвазовського

V. Вивчення нового матеріалу

Сьогодні ми з вами відправимося до картинної галереї ім. Айвазовського.

Національна картинна галерея імені І. К. Айвазовського - одна з головних визначних пам'яток міста Феодосії в Криму. Це всесвітньо відомий будинок-музей, в якому є найбільша колекція творів художника-мариніста - 417 картин.

Історія заснування галереї

Іван Костянтинович Айвазовський (1817 - 1900) - російський художник-мариніст, який жив і творив у Феодосії. Ще в молодості він став відомим, виставляючи свої картини на показ жителям міста. У 1845 році пройшла перша виставка з 49 робіт в будинку, де жив художник. У 1880 році Айвазовський заснував картинну галерею і художню майстерню в місті Феодосії за власним проектом. Перших відвідувачів Іван Костянтинович запросив в день свого народження - 29 липня. З того часу галерея стала першим музеєм одного художника в Російській імперії. І. К. Айвазовський прожив в своєму місті до кінця своїх днів і свою галерею з усім її майном заповідав Феодосії. У 1900 році вона була націоналізована, а з 1922 є державним музеєм.

У 1930 році скульптором Гінцбургом був встановлений пам'ятник перед галереєю, присвячений художнику, з написом «Феодосія - Айвазовському».

Національна картинна галерея імені Айвазовського є своєрідним центром мистецтва міста Феодосія. Тут збираються музиканти, актори, художники. Дана традиція була започаткована ще при відкритті галереї і діє до цього дня.

Галерея є своєрідним магнітом для любителів і цінителів живопису, зокрема морської тематики. У галереї зібрано близько 10 тисяч картин, з яких 417 робіт належать талановитому художнику Айвазовському. Галерея Айвазовського одна з найяскравіших пам'яток міста Феодосія і мабуть одна з найбільш відвідуваних визначних

пам'яток східного Криму. В галерею зазвичай ходять по 2-3 рази, охопити і насолодитися всією галереєю з першого разу не можливо. Зазвичай після 30-40 хвилин, все картини починають зливатися і насолодитися усіма барвами полотен ставати практично не можливо.

Під час перегляду картин намагайтесь виконати завдання в зошиті: заповніть таблицю, назвіть назву і автора картини, відзначте, чи відома вам ця картина була раніше або ви дізналися про неї сьогодні.

Тепер справа за вами, шановні екскурсоводи. Ведіть свою групу по залах галереї. Розкажіть, як починалася галерея, які шедеври представлені тут.

Екскурсовод.

Перед вами картина Айвазовського «Серед хвиль».

На створення цього масштабного полотна художник, якому на той час уже був вісімдесят один рік, витратив всього 10 днів. Дивлячись на величезну картину бурхливих морських вод, в це важко повірити. Полотно було одним з найулюбленіших у майстри і було особисто заповідано їм в дар рідному місту - Феодосії.

Зі створенням полотна пов'язана цікава історія. Спочатку в центрі картини, серед бурхливих хвиль, була зображена крихітна шлюпка з моряками, які змогли врятуватися з потопаючого судна. Але один з родичів Івана Костянтиновича, досвідчений морський офіцер, сказав, що така крихітна утле суденце не витримало б натиску настільки могутніх хвиль і неминуче потонуло б. Художник був незадоволений цим зауваженням, але він завжди прагнув до максимального реалізму і правдивості своїх робіт. В результаті на наступний же день шлюпка зникла з полотна - художник вирішив зобразити тільки розбурхане штормове море як символ непереможної мощі стихії.

Для створення полотна була використана широка гама ніжних і переливчастих світлих фарб, а також насичені, глибокі тони. Далекий план на картині тоне в густому синьому мороці, а на передньому -

переливається і вирує вода з пишними шапками перламутровою повітряної піни. Через неймовірно майстерно підібраних відтінків фарб вода здається прозорою і дуже живий, рухомий. Це одне з найбільш точних і реалістичних художніх зображень моря під час бурі.

Майстерність художника відпрацьовувалося, відточувалося і удосконалювалося з роками, а й в такому похилому за всіма мірками віці його рука не тремтіла, а художній геній дозволив відтворити одну з найскладніших земних стихій. Якщо в портреті завжди вважалося, що зображення очей і рук - робота для великого творця, то в мариністиці - це вода у всіх її іпостасях.

Екскурсивод.

А зараз ми наближаємось до наступної картини «Море. Коктебель».(1853)

Західний мить на скелястому березі відображений в картині Море. Коктебель. Скелі підступають до самої кромки хвиль, і за однією з них тільки що сховалося сонце. Лише сяючий край світила ще заливає небо і хвилі рідким золотом вечірньої зорі.

Море хвилюється, вітер грає з хвилями, і всій картині властива легка задума західного години, коли м'які мінорні ноти і мажорні золоті нитки сплітають дивовижне полотно.

Талант Айвазовського доніс до нас атмосферу опускається на Коктебель вечора. Море хвилюється поки не сильно, але в його грі вже чутні попереджувальні відгомони грізної стихії. Філософський настроїй вечора сплітається з захвату перед таїться в хвилях силою. Цей контраст підкреслює опозиції кораблів, що борються з хвилями, і спокійно лежить на березі човна. Суперечлива краса природи! У ній є і тихий сум, і потужна сила, і часом між ними немає межі, як на картині Айвазовського Море. Коктебель.

Екскурсивод.

Перед нами «Георгіївський монастир» (1846)

Ця картина Івана Костянтиновича Айвазовського була написана в 1846 році. Твір виконано маслом на полотні. Робота знаходиться в Феодосійській картинній галереї ім І.К. Айвазовського, Феодосія.

За переказами, Георгіївський монастир був заснований в 891 р грецькими моряками. Вони, захоплені бурею, терпіли корабельну аварію, і, бачачи свою неминучу загибель, стали закликати на допомогу святого великомученика Георгія. Георгій, послухавши їх серцевого заклику, з'явився на великій скелі поблизу берега і миттєво втихомирив бурю. Коли врятовані моряки піднялися на скелю, то на її вершині вони знайшли ікону святого великомученика Георгія, винесли її на берег і в скельному обриві влаштували печерну церкву.

Перші документальні свідчення про Георгіївському монастирі на мисі Фіолент залишив 1578 р Мартін Броневський. У 1771 р прибув на Кримську кафедру митрополит Ігнатій, свою першу службу провів в Георгіївському монастирі.

Георгіївка монастир на мисі Фіолент управлявся Херсонеський єпископами, з 1304 року - Готфського святителями. З 1475 року і аж до 1794 р обитель перебувала у віданні Константинопольського Патріарха. Потім Георгіївський монастир перейшов у відання Святійшого Синоду Російської православної церкви. 23 березня 1806 був затверджений його штат.

Георгіївського монастиря була доручена важлива місія - готувати капеланів (військових священиків) для створюваного Чорноморського флоту. Георгіївський монастир відвідували практично всі російські царі. А в 1820 році тут побував А.С. Пушкін, що зберіг яскраві спогади про ці відвідини.

У 1891 р на скелі Святого Явища був поставлений хрест із зображенням святого великомученика Георгія Побідоносця, що вражає дракона і датою "891-1891".

У 90-ті роки ХХ століття почалося відродження Георгіївського монастиря на Фіоленті. Поки йому повернена не вся його територія - лише та, що спускається по обривах до моря. Тут знаходиться древній і овіяний легендами печерний храм св. Георгія. У 1991 р зусиллями Церкви і Чорноморського флоту, на скелі Святого Явища був поставлений новий семиметровий хрест, вагою в 1400 кг.

Екскурсивод.

Перед нами «Бриг «Меркурій», атакований двома турецькими кораблями»

Відомий російський художник-мариніст Іван Костянтинович Айвазовський автор безлічі полотен, на яких головними персонажами виступають величезні і величні вітрильники, багато моря і безкрайнього неба. Картина «Бриг «Меркурій», атакований двома турецькими кораблями написана художником в 1892 році, через багато років після подій зображених на картині.

Передній план полотна займає піниться море, хвилі недостатньо великі для того, щоб можна було говорити про бурю, але і не дуже маленькі для штилю. У центрі картини велике російське вітрильне судно під назвою «Меркурій». У 1829 році «Меркурій» мав в своєму розпорядженні 18 гармат і невелику за чисельністю команду вийшов з порту в патруль по протоці Босфор.

Оскільки вітер був слабким, корабель пересувався вкрай повільно і був помічений двома швидкісними турецькими кораблями, на борту у яких було не менше 200 гармат і велику кількість людських ресурсів на випадок абордажу. Сцену упіймання російського судна в пастку і обміну першими пострілами і зобразив на своїй картині художник. Два турецькі

кораблі приготувалися до легкої перемоги, яку обіцяє їм положення російського судна, який застряг і затиснутого між ними.

Білі вітрила кораблів, гарматні постріли, схвильоване море, раптово згустилися хмари, крізь які проглядається блакитне небо - все це додає картині нез'ясовного колориту, властивого виключно полотнам Айвазовського.

У той день 14 травня 1829 року російський корабель виграв бій, по черзі потопивши суду противника і втративши всього лише 4 чоловік команди, але критики стверджують, що положення судна, придумане художником, не може відповідати істині, так як виграти бій у ньому практично неможливо. Втім, для красивої картини, що несе в собі героїчну ідею багато неважливо, головне - нищівна перемога російського духу.

Екскурсовод.

Перед нами «Севастопольський рейд»

У картині «Севастопольський рейд», написаної в 1852 році, І. К. Айвазовський знову проявляє себе як представник романтизму.

Вітрильні кораблі під Андріївськими прапорами, які стоять на якірній стоянці в Севастопольській бухті, написані Айвазовським особливо ретельно, особливу увагу приділено їх оснащенні. І архітектурні споруди, і вітрильники немов красуються один перед одним, позуючи під променями сонця. Безхмарне блакитне небо, гори в блакитним туманному серпанку на задньому плані, глянцева морська поверхня нібито перетікають одна в одну, і здається, що не тільки суду, але і будівлі стоять прямо на воді. Свіжість наповнює весь простір картини, виконаної в бірюзових тонах. У цій роботі Айвазовський ще раз доводить, що йому під силу зобразити не тільки нескінченно улюблені їм море і небо, але і прозоре повітря, наповнений морською прохолодою.

VI. Закріплення нових знань. Підсумок

Фронтальная бесіда. Які твори і їх автори були вам вже відомі? А які стали для вас відкриттям. Наша екскурсія закінчена, віртуальний музей закритий. Дякуємо всім!

Додаток Г

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, Дема Наталія Євгенівна, учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

– не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

– не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки ;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

03.12.2020
(дата)

(підпис)

Наталія Дема
(ім'я, прізвище)